

Трето заседание

(Петък, 3 февруари 1956 г.)

(Открито в 15 ч.)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни) Пристъпват нужният брой народни представители по Конституцията.

Откривам заседанието.

Съгласно дневния ред ще пристъпим към разглеждане на законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния закон.

От страна на Бюрото предлагам мотивите и законопроектът да не се четат, тъй като вие ги имате повече от два дена и сте ги разгледали.

Има ли друго предложение? — Няма. Ще гласуваме.

Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

(Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание поместват се мотивите и законопроектът, както са внесени за разглеждане:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на
Наказателния закон

Другарки и другари народни представители! В нашата Народна република са в сила и се прилагат главно три закона с наказателно-правни разпоредби, а именно: общият Наказателен закон, Военно-наказателният закон и Законът за автомобилния транспорт (членове 49, 50 и др.). Вторият и третият от тия закони се прилагат към военнослужащите и към работниците по транспорта, а общият Наказателен закон се прилага спрямо всички останали граждани. Съществуването на тия три отделни закона, които съдържат еднакви по своя характер разпоредби, е неоправдано с оглед

на изискването за единна законност в цялата Народна република. Всички граждани трябва да отговарят еднакво по един и същ закон за извършените от тях престъпления.

Доколкото особеностите на военната служба налагат да се предвидят някои специфични състави за престъпленията, които могат да бъдат извършени само от военнослужащите, тия престъпни състави са събрани в особена глава XIV. Същото трябва да се каже и за работниците по транспорта, за които се отнася новата глава XIII на проекта. Но на основните въпроси относно престъпленията, вината, наказанията и пр., които се уреждат в общата част на кодекса, трябва да се даде едно и също разрешение, а в сега действащия НЗ и ВНЗ някои от наказателно-правните институти и отделни въпроси са уредени по различен начин. В общата част на предлагания проект са уеднаквени разпоредбите на НЗ и на ВНЗ.

Вследствие на това трябва да се подчертае, че разпоредбите на бъдещия Наказателен кодекс в общата и в основната му части извън ония, които се съдържат в глави XIII и XIV, ще се прилагат и за военнослужащите и за работниците по транспорта, доколкото за тях не са предвидени особени състави в казаните две нови глави към проекта.

Съществуването на различни наказателни закони е още по-неоправдано сега, след като с новия Закон за устройството на съдилищата от 7 ноември 1952 г. се създаде под ведомството на Министерството на правосъдието единна съдебна система, в която са включени както общите, така и особените съдилища — военните и по транспорта — и след като с новия Наказателно-процесуален кодекс от 5 февруари 1952 г. се създаде единно съдопроизводство по наказателни дела, което се прилага от всичките (общи и особени) съдилища у нас.

Началото на кодифициране на наказателно-правните норми бе поставено със създаването на Наказателния закон от 1951 г.

Обединяването обаче на всички наказателно-правни разпоредби в един общ наказателен кодекс не можеше да се извърши при съставянето на Наказателния закон и при приемането му през февруари 1951 г., понеже тогава не бяха проучени достатъчно въпросите, свързани със създаването на общ наказателен кодекс, а се налагаше да бъдат отменени срочно всички стари закони отпреди 9 септември 1944 г., включително и старият Наказателен закон, и да бъдат заменени с нови социалистически закони.

Проектът за наказателен кодекс, който се предлага на вашето обсъждане, разрешава тази основна задача — той урежда цялостно въпросите от наказателно-правен характер в нашата нова социалистическа правна система. В него са включени всички наказателни разпоредби, които ще бъ-

дат в действие у нас, с изключение на отделни маловажни и с временно значение разпоредби, които се съдържат в законите по някои ведомства и които задоволяват особените, честоменяващи се нужди в това отношение на тия ведомства.

Текстовете на глава XIV относно военните престъпления съдържат всичките необходими състави от Военно-наказателния закон, които не се съдържат в останалите части на кодекса. Те съдържат и някои нови елементи или цели състави. Но тези текстове са основно преработени, съкратени и групирани и са подредени систематично в съответните раздели. Стотекста от особената част на сегашния ВНЗ са сведени в 33 текста на деветте раздела на глава XIV в проекта, които при това уреждат по-пълно и по-сполучливо същата материя.

При това уреждане на въпроса разпоредбите от общата и особената част на ВНЗ се оказват изцяло излишни.

Текстовете относно престъпленията по транспорта в глава XIII са също основно преработени и са съобразени с нуждите на транспорта и на съдебната практика.

Предложените изменения и допълнения в Наказателния кодекс се налагат от нуждите на общественото развитие на страната ни, за по-нататъшното укрепване на социалистическата стопанска система и социалистическата собственост, в защита правата на трудещите се и за пълното утвърдяване на социалистическата законност.

По-важните промени, които се внасят в проекта, се свеждат до следното:

1. Отменява се ал. II на чл. 2 и ал. II на чл. 34, като се премахва прилагането на наказателните закони по аналогия. Прилагането на Наказателния закон по аналогия у нас се въведе по Закона за снабдяването и цените в годините след войната, когато стопанските престъпления, свързани с частното производство и търговия, бяха взели големи и опасни за обществото размери. Престъпните прояви тогава бяха толкова хитро провеждани, че в разпоредбите на закона не можеха да се предвидят всички форми, в които можеше да се изрази престъпната дейност. Прилагането на Наказателния закон по аналогия беше необходимо и спрямо престъпления, насочени против Народната република.

С кодекса се установява законният състав на престъпленията като обществено опасни деяния и затова прилагането на Наказателния закон по аналогия е ненужно и следва да се отмени.

2. В чл. 14 се предвижда числото 13 да се замени с числото 14. С тази промяна наказателно-правното малолетие се оеднавява с гражданско-правното. Върху лицата, ненавършили 14-годишна възраст, трябва да се въздействува с други възпитателни мерки, а не с наказанието.

3. Изменява се ал. III на чл. 24 поради следните съображения. Няколко хиляди присъди, с които е наложено наказание поправителен труд без лишаване от свобода на лица, които са нетрудоспособни или не работят в учреждения, предприятия и пр. (домакини и др.), не могат да се изпълнят, понеже нетрудоспособните лица не могат да бъдат изпратени на работа въобще. Лицата, които не работят във от домакинството си, също не може да се изпратят на работа, понеже никое предприятие или учреждение не иска да ги приеме на работа само за кратко време — те не само че не могат да бъдат полезни със своя краткотраен труд, но разстройват работата в местата, където биха били изпратени да работят. Поради това Президиумът на Народното събрание е помилвал масово такива осъдени лица. Целесъобразно е наказанието поправителен труд в тия случаи да се замени с малка глоба, която тия лица биха могли да платят, без да се затрудняват много материално, а при невъзможност да се събере глобата наказанието да не се изпълнява. Не е уместно глобата да се заменя с лишаване от свобода. Това е постановено с изменението на чл. 24 и с отменяването на ал. II на чл. 27.

4. С изменението на точка 4 на чл. 28 се изяснява, че лицата, осъдени за някое престъпление, за което е предвидено и лишаване от права по тази точка, т. е. лишаване от право да получават пенсия, ще трябва да бъдат лишени от право да получават определен вид пенсия, а не пенсия изобщо. Съгласно това изменение осъденият ще може да получава някакъв вид пенсия, например пенсия за инвалидност, ако, разбира се, има такова право.

Същото се въвежда и за лишаването от други права, предвидени в чл. 28. Съдът трябва да постановява лишаване от право да се упражнява определена професия в зависимост от характера на извършеното престъпление, например лишаване от правото да се упражнява лекарска или шофьорска професия и пр., ако лицето е осъдено за престъпление, свързано с упражняването на съответната професия.

5. В сегашния чл. 36, ал. I от НЗ е предвидена възможност съдът да определи наказание под най-ниския предел, предвиден в закона, когато са налице изключителни или многобройни смекчаващи вината обстоятелства, но не е предвидено възможност за съда да замени едно наказание с друго, по-леко, когато в закона не е предвиден най-нисък предел на наказанието (например лишаване от свобода), което е много чест случай в особено частта на закона. С проекта се попълва тази празнина.

6. Изменението на чл. 44 само уточнява смисъла на текста. Но във връзка с това трябва да се подчертае, че заменяването на глобата с обществено порицание на не-

пълнолетните ще трябва да се прилага и при т. н. административни глоби, доколкото в особените закони, в които са предвидени те, не е постановено друго. То следва от разпоредбата на чл. 69 от Кодекса. Допустимо е в специални закони да се предвиди друго положение в това отношение и такива разпоредби биха отклонили приложението на чл. 44 от Наказателния кодекс за тия случаи.

7. Съгласно чл. 49, ал. I от сегашния НЗ, ако лицето, което е осъдено условно, извърши в изпитателния срок ново престъпление от общ характер, за което в закона е предвидено наказание лишаване от свобода или по-тежко наказание, това лице трябва да изтърпи отделно и отложеното наказание. Но в много случаи в закона се предвиждат алтернативни наказания — например лишаване от свобода или поправителен труд. В такива случаи съдилищата се колебаят дали да постановяват да се изтърпи отделно отложеното наказание, ако за новото престъпление е наложено наказание поправителен труд, което не е по-тежко, а е по-леко от лишаване от свобода. В проекта се урежда ясно този въпрос с изменението на чл. 49, като се постановява, че в такива случаи ще бъде меродавно не предвиденото в закона едно или друго алтернативно наказание, а наказанието, което съдът е наложил за новото престъпление. Освен това с отменяването на втората алинея към същия чл. 49 се дава възможност на съда, когато намери, че това е уместно, да приложи и втория път условното осъждане спрямо един подсъдим, ако той е реабилитиран или амнистиран за старото престъпление, понеже в такъв случай ще се смята, че той не е осъждан — чл. 59. Трябва да се има предвид, че прилагането на условното осъждане зависи от преценката на съда, а не е някакво право на подсъдимия.

8. С изменението на чл. 61 се дава възможност да бъде реабилитирано едно осъдено лице, след като е изтърпяло наказанието, ако то спазва правилата на социалистическия морал, без да е необходимо то да е възстановило причинените с престъплението вреди и да е заплатило разностите, за които е осъдено. Това заплащане често пъти не може да стане поради материална невъзможност на осъдения и в такъв случай той не може да получи реабилитация по сегашния чл. 61, макар че с поведението си е заслужил това. Липсата на материални средства не трябва да бъде пречка да се даде реабилитация.

9. С изменението на чл. 104 се отстранява едно несъответствие в наказанието за кражба на обществено и на частно имущество в случаите на чл. 183.

10. С новата ал. III на чл. 106 се предвижда нов състав, какъвто сега липсва в НЗ, но съдебната практика е посочила на нуждата от такъв. При такива деяния сега

съдилищата налагат наказания само за съставянето на неистински документ, а незаконното получаване и присвояване на обществените средства остава ненаказано. Но в тия случаи престъпникът цели именно присвояването на сумите, а съставянето на неистински документ е само средство, за да се постигне тази цел. С новата алинея се предвижда състав, който съответствува на същността на това престъпление.

11. С разпоредбите на членове 116, 121, 121а и 240 се подреждат по-системно някои от предвидените и сега състави и се предвиждат нови такива (за престъпления с валутни ценности и във връзка с монопола на външната търговия). Престъпленията по членове 116 и 121, взети сами по себе си, са често пъти сравнително маловажни, но поради това, че са станали доста разпространено явление, представляват сериозна обществена опасност. Вън от новите състави, които са предвидени, с проектираните разпоредби се постановява за маловажните отделни случаи да се издават наказателни постановления, за да може тия случаи да се ликвидират бързо и ефективно по разпоредбите на глава XXVIII от НПК. Във връзка с това са и разпоредбите на §§ 76 и 77 от проекта, където се уреждат процесуалните въпроси чрез изменение на съответните укази.

12. Отменя се чл. 134 и се изменят първите две алинеи на чл. 135. Тия разпоредби се отнасят до аборта. Сега абортът е безусловно забранен. Членове 134 и 135 предвиждат наказание за умъртвяване на плода както за самата бременна жена, така и за лицето, което извърши аборта. Въпреки тази забрана обаче аборти са ставали и стават тайно, при нехигиенични условия и от неквалифицирани лица, което е съпроводено с опасност за живота на бременната жена.

За да се избегнат тия последици и да се обезпечи извършването на аборта, когато това се налага поради уважителни причини, при строга санитарна обстановка, предложеният нов текст на чл. 135 допуска извършването на аборт само със съгласието на бременната жена, в здравни заведения, определени от Министерството на народното здраве и социалните грижи и при спазване на установените от същото министерство правила.

13. С новата алинея към чл. 167 се обяснява: 1) че и при квалифицираната клевета по този член се прилага ал. II на чл. 166, т. е. при доказване истинността на разгласените обстоятелства да не се налага наказание, за да не се подтиква критиката, и 2) че при квалифицираната обида по чл. 167 правилата на реторсията (чл. 165, ал. II) се прилагат само в случаите на точки 1 и 2, но не и на точки 3 и 4.

14. С изменението на чл. 277 се засилват санкциите за самоуправство, понеже проявите на самоуправство са взели ред антисоциални и обществено опасни форми. Когато някой гражданин смята, че е накърнено някое негово право, той трябва да се обърне към съответния държавен орган за защита на това му право, а не да се опитва чрез самоуправни действия и насилия да осъществява своето, най-често мнимо, право и да предизвиква стълкновения с другите граждани. Надлежният държавен орган ще провери дали лицето, което се оплаква за нещо, има право да бъде защитено или то без основание претендира за зачитане на някое право. Само така може да се осигури спазването на обществения ред и законност в страната.

15. Съставите на сегашния чл. 288 са отнесени към чл. 286, а на мястото на сегашния чл. 288 се създава нов престъпен състав за т. н. конкубинат. Това е незаконно съжителство на женени мъже или жени с други мъже и жени, свързани с изоставяне на семейството или с изпъждане на съпруга и деца. Обществената опасност на тия деяния се състои преди всичко в рушене на семействата и в изоставяне на малолетни деца без надзор и грижи за тяхното правилно възпитание и подготовка за творчески живот. Има многобройни оплаквания от изоставени жени и деца. Незаконните съжителства са взели доста широки размери. Само в едно врачанско село има 16 такива изпъждания на жени и деца от съпрузите и на заживяване с други жени. При обсъждането на въпроса от съдии, прокурори, адвокати и представители на партията и на организациите на ОФ навсякъде в страната изказванията са еднотелни в смисъл, че е крайно време да се вземат и наказателни мерки против тия прояви, понеже другите мерки не дават задоволителни резултати. На много места дори се настоява за по-строги санкции срещу такива деяния.

Някъде това положение довежда до самоуправство и демонстративна намеса на гражданите против такива лица, понеже органите на народната милиция нямат законно основание да се намесват в такива случаи.

Налага се да се приеме предлаганият нов чл. 288.

16. С измененията на членове 299 и 302 от една страна се разширява кръгът на лицата, които могат да извършат тия престъпления, а именно не само длъжностните лица, но и други граждани (понеже това не са чисто служебни престъпления), а от друга страна се пояснява, че тия деяния стават наказуеми и когато са извършени по непредпазливост, а не само когато са извършени умишлено.

17. Разширява се и понятието за длъжностно лице с изменението на чл. 333, който става чл. 373. Съгласно проекта като длъжностни лица ще се третира (ще бъдат защитени и ще носят отговорност като такива) и ония,

които пазят, управляват или се разпореждат с обществени имуществата, без те да им са поверени за пазене. Като длъжностни лица ще следва да се смятат например полските пазачи, които пазят имуществата на ТКЗС, макар те да не им са поверени непосредствено за пазене; членовете на ревизионните комисии на кооперациите, които също са длъжни да бдят за запазването и правилното управление на обществените (кооперативни) имуществата и др.

Другите промени, които се внасят с проекта, са ясни сами по себе си.

Законът за защита на мира не се включва в кодекса поради неговото особено значение.

Министър на правосъдието: Р. Найденов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на Наказателния закон

§ 1. Наказателният закон се преименува на Наказателен кодекс.

§ 2. Ал. II на чл. 2 и ал. II на чл. 34 се отменят.

§ 3. В чл. 6, ал. 1, след думите „за да спаси“ се прибавят думите „държавни или обществени интереси, както и“.

§ 4. В точки 1 и 2 на чл. 14 числото „13“ се заменя с числото „14“.

§ 5. В чл. 23 се прибавят следните нови алинеи:

„Бъв военно време военният съд може да отложи до края на военните действия изпълнението на наложеното наказание „лишаване от свобода“, като изпрати осъдения в действащата армия. Това правило не се прилага спрямо осъдените за престъпления по глава I и по раздел I на глава XIV от особената част на този кодекс.

Когато лицето, по отношение на което е отложено изпълнението на наказанието по реда на предходната алинея, извърши до края на военните действия ново престъпление, съдът може да отмени отлагането на изпълнението на наказанието, наложено с първата присъда.

По ходатайство на началника съдът може напълно или отчасти да освободи осъдения, изпратен в действащата армия по реда на ал. III, от изтърпяване на наложеното наказание, ако се прояви като добър защитник на Родината.

Съдът може и без ходатайство на началника да освободи напълно или отчасти от изтърпяване на наложеното наказание уволнения от действащата армия поради инвалидност.

§ 6. Алинея III на чл. 24 се заменя със следните три нови алинеи:

„За лицата, които не работят в държавно учреждение или предприятие или в обществена организация, съдът

при постановяване на присъдата конкретно определя в кое предприятие да бъдат изпратени на работа. За нетрудоспособните, както и за лицата, които не могат да бъдат изпратени на работа, наказанието „поправителен труд“ се заменя от съда с глоба до 2000 лв.

Ако осъденият на поправителен труд без основателна причина откаже да работи, наказанието се заменя от съда с лишаване от свобода за срока на поправителния труд.

Наказанието „поправителен труд без лишаване от свобода“ не се прилага по отношение на военнослужащите. Вместо това наказание на тях се налага арест до два месеца, който се изтърпява по реда, установен за прост и казармен (гарнизонен) арест.

§ 7. Ал. II на чл. 27 се отменя.

§ 8. Точка 4 на чл. 28 се изменя, както следва:

„да получава определена пенсия“;

Към същия член се прибавя следната нова алинея II: „Лицата от редовия и началническият състав на въоръжените сили на НР България, както и запасните, могат да бъдат лишени от военна чест, като им се отнемат званието, ордените и военните отличия.“

Ал. II на същия член става ал. III и се изменя така:

„В случаите, предвидени в особената част на този кодекс, съдът лишава или може да лиши осъдения от всички или от някои от правата по предходните алинеи, като се ръководи от характера на извършеното престъпление.“

§ 9. В чл. 30 се прибавя следното изречение:

„Това не се отнася до лишаването от военно звание по ал. II на чл. 28, което може да бъде отново придобито само по установения за това ред.“

§ 10. Чл. 36, ал. I се изменя така:

„При изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства съдът може:

1) да определи наказание под най-ниския предел, предвиден в закона, или

2) да замени: а) смъртното наказание — с лишаване от свобода не по-малко от 15 години; б) лишаването от свобода, когато не е предвиден най-нисък предел — с поправителен труд или глоба до 3000 лв.; в) глобата — с обществено порицание.“

§ 11. Чл. 44, точки 2 и 3 се изменят така:

„2. Лишаването от свобода за повече от 10 години — с лишаване от свобода до 5 години.

3. Лишаването от свобода до 10 години включително — с лишаване от свобода до 2 години.“

§ 12. Чл. 49, ал. I се изменя така:

„Ако до изтичане на определения от съда изпитателен срок осъденият извърши друго престъпление от общ ха-

рактер, за което макар и след този срок му бъде наложено наказание „лишаване от свобода“ или по-тежко наказание, той изтърпява отделно и отложеното наказание. В противен случай отложеното наказание не се изтърпява.“

Ал. II на същия член се отменя.

§ 13. Към чл. 61 се прибавя следната нова алинея:

„Съдът може да реабилитира осъдения и без да е възстановил причинените вреди и да е заплатил разносните, за които е осъден, ако има за това уважителни причини.“

§ 14. В чл. 83, ал. II, след думите „в услуга на чужда държава“ се прибавят думите „или на забранена организация“.

§ 15. Чл. 91а се отменя.

§ 16. Чл. 104, ал. II се изменя така:

„За кражба на такова имущество наказанието е лишаване от свобода от 3 до 15 години.“

Ал. III на същия член се изменя така:

„За грабеж на държавно, кооперативно или друго обществено имущество наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в случаите на членове 185—188 се налагат наказанията, предвидени в тези членове.“

§ 17. В чл. 106, ал. I, думите „пари или вещи“ се заменят с думите „пари, вещи или други ценности“, а в ал. II на същия член след думите „присвоените вещи“ се прибавят думите „пари или ценности“.

В същия член се прибавя следната нова алинея III:

„С наказанието по предходната алинея се наказва и онзи, който чрез съставяне на документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ даде възможност на някого да получи противозаконно парични суми, вещи или ценности от държавно или обществено учреждение, предприятие или организация, както и онзи, който използва такъв документ, за да получи противозаконно пари, вещи или ценности от такова учреждение, предприятие или организация.“

Досегашната алинея III на същия член става алинея IV, а алинея IV става алинея V и се изменя така:

„За престъпления по алинеи I, II и III в маловажни случаи наказанието е лишаване от свобода до 3 години.“

§ 18. Чл. 107 се изменя така:

„Ако присвоените вещи, пари или ценности бъдат внесени или заместени до откриване на първото заседание на първоинстанционния съд, наказанието е:

1) в случаите по чл. 105, ал. I — лишаване от свобода до 1 година;

2) в случаите по чл. 105, ал. II и чл. 106, алинея последна — поправителен труд;

3) в случаите по чл. 106, ал. I — лишаване от свобода до 3 години.“

§ 19. В чл. 110 се прибавя следната нова алинея II:
„Предходната алинея не се прилага спрямо съпруга, низходящите, възходящите, братята и сестрите на деца и техните съпрузи.“

§ 20. В чл. 112 думите „106, ал. ал. I—III“ се заменят с думите „106, ал. ал. I—IV.“

§ 21. В чл. 113 се прибавя следната нова ал. III:
„За престъпленията по предходните алинеи в маловажни случаи наказанието е глоба до 1000 лв.“

§ 22. Текстът на чл. 116 се заменя със следния текст:
„Който продаде стока по цена над определената или получи за услуга възнаграждение по-голямо от законно допустимото, се наказва с лишаване от свобода до 3 години. Това не се отнася до онези, които имат право да продават на свободни цени.“

В маловажни случаи наказанието е глоба до 2000 лв.“

§ 23. Ал. I на чл. 118 се изменя така:
„Който в определения срок не предаде на държавата селскостопански произведения, подлежащи на задължителни държавни доставки, се наказва с глоба от 40 до 4000 лв.“

Ал. III на същия член се изменя така:

„Във всички случаи произведенията се конфискуват, а ако не са налице, конфискува се тяхната равностойност в пари по пазарни цени. Наказанието по тази алинея не се налага, ако доставката бъде изпълнена доброволно до откриване на първото заседание на първоинстанционния съд.“

§ 24. Чл. 121 се изменя така:

„Продавач, който измами купувач при тегленето или меренето на стоки или който си служи с неверни мерки или теглилки или с такива, които не са снабдени със знак, че са проверени, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

Със същото наказание се наказва:

а) който измами купувача чрез примесване на чужди вещества или влошаване качеството на стоката по друг начин, и

б) който измами клиента относно качеството на стоките, материалите или услугите.

В маловажни случаи по алинеи I и II наказанието е глоба до 2000 лв.

Който измами купувача при пресмятане на цената и вземе за продадената стока сума по-голяма от следващата се, се наказва с глоба до 2000 лв.“

§ 25. В чл. 121а се прибавят следните нови алинеи II и III:

„Който наруши постановленията или разпорежданията на Министерския съвет относно монопола на външната търговия, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

В маловажни случаи по предходната алинея наказанието е поправителен труд или глоба до 4000 лв.“

§ 26. В чл. 125 след думите „120, ал. I“ се прибавя „121, ал. II.“

§ 27. В чл. 128 думите „наказанието е лишаване от свобода: в случаите на чл. 126 — до 5 години, а в случаите на чл. 127 — до 8 години“ се заменят с думите „наказанието е лишаване от свобода до 8 години“.

§ 28. Чл. 134 се отменя.

§ 29. Алинеи I и II на чл. 135 се изменят така:

„Който със съгласието на бременна жена умъртви плода и извън здравните заведения, определени от Министерството на народното здраве и социалните грижи, или в нарушение на установените от това министерство правила, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, а ако виновният няма медицинска квалификация — с лишаване от свобода до 5 години.

Ако умъртвяването на плода е извършено без съгласието на бременната, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 8 години.“

§ 30. В чл. 140 думите „до 3 години“ се заменят с думите „до 5 години.“

§ 31. В чл. 142 думата „тържителят“ се заменя с думата „пострадалият“.

§ 32. В ал. II на чл. 146 думите „от 2“ се заличават.

§ 33. В ал. I на чл. 165 след думите „или поправителен труд до 3 месеца“ се прибавят думите „или глоба до 400 лв.“

§ 34. В ал. I на чл. 166 след думите „или с поправителен труд до 6 месеца“ се прибавят думите „или с глоба до 600 лв.“

§ 35. Към чл. 167 се прибавя следната нова алинея III: „Алинея II на чл. 166 се прилага и в случаите на клевета по този член, а ал. II на чл. 165 — само в случаите на точки 1 и 2.“

§ 36. В чл. 176, ал. II, след думите „положение на зависимост“ се прибавят думите „или ако е извършено с лице, ненавършило 14 години“.

§ 37. Чл. 179 се изменя така:

„За престъпленията по членове 141, 144, точка 4, и 145 в случаите на средна и лека телесна повреда, чл. 144, точка 5, в случаите на лека телесна повреда и по чл. 146, ал. I, членове 159, 161, 162, алинеи I, III и IV, членове 163, 164, ал. I, членове 165, 166, 167, точки 1 и 2, наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия.

За престъпленията по членове 140, 144, точка 5, в случаите на средна телесна повреда и чл. 153 наказанието не се привежда в изпълнение, ако пострадалият поиска това.“

§ 38. В чл. 182 думите „от една“ се заличават.

§ 39. В чл. 200, ал. I, на края след думите „с лишаване от свобода до 3 години се прибавят думите „но с не по-тежко наказание от предвиденото за самото престъпление“.

§ 40. След чл. 201 заглавието „Особени разпоредби“ се заличава и вместо него се създава нов раздел „9. Плагиатство“.

§ 41. Текстът на чл. 202 става алинеи I и II на чл. 203, а чл. 202 придобива следното съдържание:

„Който използва под свое име или под псевдоним чуждо произведение на литературата, науката или изкуството в нарушение на Закона за авторското право, се наказва с лишаване от свобода до 1 година или с глоба до 5000 лв. Във всички случаи виновният се наказва и с обществено порицание чрез обнародване на присъдата.

Със същото наказание се наказва и онзи, който представи за регистрация или регистрира от свое име чуждо изобретение или рационализация.“

§ 42. След чл. 202 се създава ново заглавие — „Особени разпоредби“.

В чл. 203, текстът на който става ал. III на същия член, се прибавя като алинеи I и II текстът на чл. 202, който има следното съдържание:

„За повреда на имот по чл. 201 наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия с изключение на случаите, когато специални закони разпореждат друго.

За кражба, обсебване, измама, изнудване, злоупотреба на доверие и укривателство наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия, ако той е съпруг, възходящ, низходящ или роднина по сѣребърна линия до втора степен на виновния или живее в едно общо домакинство с него, или ако пострадалият е настойник или попечител на виновния.“

§ 43. В чл. 213 се прибавя като ал. II текстът на чл. 217, който има следното съдържание:

„Който повреди или унищожи надписи, афиши, плакати, обявления или други подобни, поставени по разпореждане на длъжностно лице или на обществена организация, се наказва с поправителен труд до три месеца или с глоба до 120 лв.“

§ 44. Ал. II на чл. 215 се изменя така:

„Който, без да има право, носи формени дрехи, служебен знак, медали, ордени или нагърдни знаци, се наказва с лишаване от свобода до 3 години или с поправителен труд.“

§ 45. В чл. 223, ал. I, думите „под клетва или“ се заличават.

§ 46. Текстът на чл. 240 става алинеи I и II на чл. 217, който придобива следното съдържание:

„Който подправи или пусне в обръщение подправени официални удостоверителни знаци, като печати, знаци за качеството на благородни метали, входни билети, билети за превоз и други такива, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

Който съзнателно се ползува от такъв подправен знак, се наказва с поправителен труд до 6 месеца или с глоба до 800 лв.“

Към същия член се прибавя следната нова алинея III:

„Който без надлежно разрешение изготви печат на държавна или обществена организация, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 47. Наименованието на глава VIII от особената част на Наказателния закон, което гласи: „Подправка на парични или други знаци“, се изменя така: „Престъпления против паричната и кредитната система“.

§ 48. Текстът на чл. 240 става алинеи I и II на чл. 217, а чл. 240 добива следното съдържание:

„Който наруши постановленията или разпорежданията на Министерския съвет относно валутните ценности, се наказва с лишаване от свобода до 3 години и с глоба до 40 000 лв.

Ако валутната ценност, предмет на престъплението, не надминава 1000 лв., наказанието е глоба в двоен размер от тази стойност.

Предметът на престъплението по предходните алинеи се отнема в полза на държавата.“

§ 49. В чл. 241 на края след думите „от правата по чл. 28“ се прибавят думите „а за престъплението по чл. 240, ал. I, съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния, както и да го лиши от права по чл. 28“.

§ 50. В ал. II на чл. 242 на края думите „от 3 до 10 години“ се заменят с думите „до 8 години.“

Ал. III на същия член се отменя.

§ 51. В ал. II на чл. 243 на края думите „от 5 до 10 години“ се заменят с думите „до 10 години“.

§ 52. В чл. 244 на края думите „от 5 до 10 години“ се заменят с думите „до 10 години“.

§ 53. В чл. 245 след думите „държавно учреждение или предприятие“ се прибавят думите „кооперативна или друга обществена организация“.

§ 54. В чл. 277 думите „поправителен труд до 6 месеца“ се заменят с думите „лишаване от свобода до 3 години или глоба до 4000 лв.“

§ 55. Чл. 279 се изменя така:

„Който си присвои звание или упражнява професия или занаят, без да има право за това, се наказва с поправителен труд до 6 месеца или глоба до 200 лв.“

Ако деянието е извършено с користна цел, наказанието е лишаване от свобода до 3 години.“

§ 56. Чл. 281 се изменя така:

„Който предава по радио, телефон или по друг начин неверни повиквания или заблуждаващи знаци за помощ, злополука или тревога, се наказва с лишаване от свобода до 2 години или глоба до 3000 лв.“

§ 57. Чл. 283, ал. I, се изменя така:

„За непристойно поведение, буйство или други хулигански прояви в предприятия, учреждения или други места, когато това не съставлява по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода до 5 години или глоба до 2000 лв. и обществено порицание.“

Ал. II на същия член се отменя.

§ 58. Ал. II на чл. 286 се отменя.

Към същия член се прибавят като алинеи II и III алинеи I и III на чл. 288, които имат следното съдържание:

„Длъжностно лице по гражданското състояние, което извърши бракосъчетание, като знае, че има законна пречка за сключването на брака, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.“

Свещенослужител, който извърши религиозен обред за бракосъчетание, без да е сключен преди това брак по надлежния ред, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 59. В чл. 287, ал. I, думите „измамлив или“ се заличават.

§ 60. Алинеи I и III на чл. 288 стават съответно алинеи II и III на чл. 286, ал. II се заличава, а чл. 288 добива следното съдържание:

„Съпруг, който напусне семейството си и заживее съпружески с друго лице, се наказва с лишаване от свобода до 6 месеца или глоба до 1000 лв. и обществено порицание.“

Със същото наказание се наказва и лицето, с което съпругът е заживял.

При тежки случаи, както и при повторение, виновните се наказват с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 61. Чл. 293 се изменя така:

„Български гражданин, който се отклони от военна служба, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, а ако е навършил 28-годишна възраст — с лишаване от свобода до 5 години.“

§ 62. Чл. 294 се изменя така:

„Длъжностно лице, което даде неверни сведения за семейното положение или здравословното състояние на младеж, подлежащ на военна служба, или състави негъл-

ни или неправилни повиквателни списъци, или допусне да се замени младеж, подлежащ на военна служба, с друго, се наказва с лишаване от свобода до 3 години."

Към същия член се прибавят следните нови алинеи:

"Който наруши задълженията си по военния отчет на хората, превозните средства, добитъка и други снаряжения извън случаите, предвидени в специалните закони по военния отчет, се наказва: в мирно време с лишаване от свобода до 3 години и глоба до 4000 лв., ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление, а във военно време — с лишаване от свобода от 3 до 10 години и глоба от 4000 до 20 000 лв.

Който не изпълнява разпорежданията, свързани с подготовката и провеждането на мобилизацията или пречи на нейното нормално провеждане, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години, а в особено важни случаи — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години.

Ако деянието по предходната алинея е извършено по непредпазливост, наказанието е поправителен труд до 6 месеца и глоба до 200 лв.

Който прояви недобросъвестност при медицинско освидетелствуване на военнослужащи, запасни или наборници, при прегледа на технически и превозни средства или на животни и снаряжения във връзка с военния отчет, се наказва в мирно време с лишаване от свобода до 10 години и глоба до 4000 лв., а във военно време — с лишаване от свобода от 5 до 15 години и глоба до 10 000 лв."

§ 63. Чл. 299, ал. I, се изменя така:

"Който загуби материали, документи, издания или други такива, съдържащи сведения, които съставляват държавна тайна, се наказва с лишаване от свобода до 5 години."

§ 64. Чл. 301 се изменя така:

"Който умишлено или по непредпазливост разгласи сведения от военно, стопанско или друго естество, които по своя характер не са държавна тайна, но чието разгласяване е забранено със закон или със заповед, се наказва с лишаване от свобода до 3 години. Със същото наказание се наказва и онзи, който събира такива сведения с цел да ги разгласи."

§ 65. Чл. 302 се изменя така:

"Който умишлено или по непредпазливост не спазва установените правила за опазване на държавната тайна и с това създаде възможност за разкриването ѝ, се наказва с лишаване от свобода до 2 години или с поправителен труд, или с глоба до 1000 лв."

§ 66. В чл. 306 след числото „276“ се прибавят думите „294, ал. III, и 294, ал. IV, предложение второ“.

231

§ 67. Чл. 318 и следващите до 322 включително стават съответно чл. 319 до 323 включително, а след чл. 317 се създава нов чл. 318 със следното съдържание:

„Разпоредбите на членове 312, 313, 314, ал. I, чл. 315, ал. I, членове 316 и 317 се прилагат съответно и за отровните и силно действащи вещества, поставени под разрешителния режим на народната милиция, както и за упойващите вещества, поставени под разрешителния режим на Министерството на народното здраве и социалните грижи.“

§ 68. Ал. I на чл. 321 (по новата номерация) се изменя така:

„Който умишлено повреди влак или подвижен железопътен състав, самолет, автомобил, тролейбус, трамвай или принадлежности към тях или който умишлено направи или допусне да се повреди, заседне или потъне кораб и е това си деяние изложи на опасност живота или имота на друго, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в особено тежки случаи — със смърт.“

§ 69. След ал. II на чл. 323 (по новата номерация) се прибавя следната нова алинея III:

„Който прекъсне телеграфни, телефонни или радиосъобщения или преустройство на имущество, към което има прикачени проводници или съоръжения, без да има за това разрешение от органите на Министерството на пощите, телеграфите и телефоните, се наказва с глоба от 40 до 800 лв.“

§ 70. След чл. 323 (по новата номерация) се прибавя следният нов чл. 324:

„Който:

а) построи или използва радиопредавателна уредба, без да има писмено разрешение, или използва такава за цели, непозволявани по даденото му разрешение;

б) изменя без разрешение мощността, честотата или повиквателния знак на радиопредавателната уредба или

в) пречи или смущава действието на радиосъобщителни, радиоразпръсквателни или радиотранслационни станции, се наказва с лишаване от свобода до 5 години и глоба до 4000 лв. и конфискуване на апаратурата.“

§ 71. Сегашният чл. 323 и следващите до 332 включително стават съответно чл. 325 до 334, като чл. 334 се изменя така:

„За престъпления по членове 307, 310, 312—314, 319, 321, 326, 327 и 329 съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28.“

§ 72. След чл. 334 се създават следните нови глави:

„XIII

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО ТРАНСПОРТА

335. Работник или служител по транспорта или собственик на моторно превозно средство, включено в транспорта за общо ползване, който наруши трудовата дисциплина (правилата за движението, изискванията за доброкачественост на ремонта на подвижния състав, пътя и съоръженията, правилата за натоварване и съхраняване на товарите и други такива), от което може да последва или последва повреда или унищожаване на подвижния състав, пътя или съоръженията, опасност за живота или здравето на хора, неизпълнение на плана за превозите или други вредни последици, се наказва с лишаване от свобода до 15 години.

Ако са настъпили:

1) телесни повреди на повече от едно лице, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години;

2) смърт на повече от едно лице или ако деянието е извършено в пияно състояние, значително неизпълнение на плана за превозите или други значителни вредни последици, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години;

3) в особено тежки случаи по точки 1 и 2 наказанието е смърт.

336. Ако деянието по чл. 335 е извършено по непредпазливост, наказанието е:

1) по ал. I — лишаване от свобода до 10 години или поправителен труд и

2) по ал. II, точка 1 — лишаване от свобода от 3 до 10 години, точка 2 — лишаване от свобода не по-малко от 10 години, точка 3 — смърт.

337. За кражба, грабеж, обсебване, повреда, унищожаване или палеж на вещи, собственост на частни лица, извършени през времето от получаването на вещите за превоз от предприятието за обществен превоз до предаването им на получателя, деецът се наказва по съответните разпоредби на глава III от особената част на настоящия кодекс, като се прилага и особената разпоредба на същата глава.

338. Който без разрешение от надлежните власти измени конструкцията на моторно превозно средство, се наказва с лишаване от свобода до 3 години или с поправителен труд.

Съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

233

339. Който укрива от регистрация моторно превозно средство, се наказва с лишаване от свобода до 1 година или с поправителен труд до 6 месеца.

Съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

340. Наказва се с лишаване от свобода до 1 година или с поправителен труд:

а) който си служи с контролни знаци, издадени за друго превозно средство, или с такива, неиздадени от органите на народната милиция;

б) който управлява моторно превозно средство, без да има право за това;

в) който систематически пуска в движение или управлява технически неизправно моторно превозно средство, застрашаващо сигурността на движението;

г) водач на моторно превозно средство, който през време на работа или непосредствено преди започване на работа систематически употребява алкохол;

д) водач на моторно превозно средство от автомобилния транспорт, който с користна цел превозва пътници или товари не по надлежния ред.

Особена разпоредба

341. За престъпленията по чл. 335 съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28. Ако същото престъпление е извършено от собственик на моторно превозно средство, включено в транспорта за общо ползване, съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

В случаите на членове 339 и 340, букви „а“, „в“, „г“, и „д“, съдът може да лиши виновния от право да упражнява съответната професия съгласно чл. 28.

XIV

ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

342. По съответните членове на настоящата глава носят отговорност:

а) военнослужащите;

б) лицата от редовия, началнически и оперативния състав от поделенията на Министерството на вътрешните работи;

в) миналите в запас офицери, на които е предоставено правото да носят военна униформа, за престъпления, извършени при нейното носене;

г) военнопленниците от неприятелска армия за извършени престъпления по членове 354, 355 и 370;

д) неупоменатите в този член лица за съучастие във военни престъпления.

1. Предателство

343. Който с предателска цел премине на страната на врага или с такава цел премине в чужда държава, се наказва с лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт.

344. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля предаде или остави в негово разположение поверени му военни сили или средства за водене на война, не унищожи или не приведе в негодност такива средства, а също така не вземе надлежните мерки за тяхното унищожаване или привеждане в негодност, когато ги грози непосредствена опасност от завземане от неприятеля, се наказва със смърт.

345. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля не изпълни дадените му за боя заповеди или разпореждания, се наказва със смърт.

346. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля, макар и да не е получил заповед за военни действия, но като е било необходимо да се действа своевременно не предизвика издаването на такава заповед или при неотложни обстоятелства не действа по собствен почин, се наказва със смърт.

347. Приготовлението за извършване на престъпление по този раздел, както и по глава I, ако е извършено от лице от категорията на тези, упоменати в чл. 342, се наказва с наказанието, предвидено за довършеното престъпление.

348. Членове 92, 93, 95 и 96 се прилагат съответно и за престъпленията по този раздел, включително когато престъпленията по изброените текстове са извършени от граждански лица.

2. Отклонение от военна служба

349. Който без разрешение напусне частта или мястото на службата си за не повече от едно денонощие, се наказва за самоволна отлъчка по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За самоволна отлъчка във военно време наказанието е лишаване от свобода до 7 години.

350. Ако самоволната отлъчка е продължила повече от едно денонощие, виновният се наказва за дезертьорство с лишаване от свобода до 5 години.

Ако дезертьорството е извършено повторно, от група лица и е продължило повече от 5 денонощия, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За дезертьорство във военно време наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

351. Който умишлено или по непредпазливост не се яви в срок на служба при назначение, превод, командировка, от отпуск, от военнолечебно или военноизправително място, при повикване на учебен сбор или проверочен сбор или при мобилизация, се наказва съответно по чл. 349 или 350.

352. Който се отклони от задължение по военната служба чрез причиняване на каквото и да е разстройство на здравето, симулиране на болест, подправка на документ или по друг измамлив начин, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За същото престъпление в особено важни случаи или ако е извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

353. Който откаже да изпълнява задължение по военната служба или систематически се отклонява от нея, се наказва с лишаване от свобода до 10 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

3. Престъпления против подчинеността и военната чест

354. Който умишлено или по непредпазливост не изпълни или откаже да изпълни заповед на началника си, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

За същото престъпление, извършено от група лица или от лице от началническия състав, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

За престъпления по предходните алинеи в особено важни случаи или във военно време наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

За умишлено неизпълнение на заповед при бойна обстановка наказанието е смърт.

355. Който не изпълни законни искания, нападне, възпрепятствува или се съпротиви на лице, което изпълнява задължение по военната служба, или принуждава такова лице да наруши задълженията си, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

За същото престъпление, извършено от група лица, с употреба на оръжие, в особено важни случаи, във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от три години или смърт.

356. Който изрази недоволство против разпорежда или заповед на началника, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години, а във военно време с лишаване от свобода до 10 години.

357. Който обиди присъствено или задочно или наклевети лице, упоменато в чл. 342, букви „а“, „б“ и „в“, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За същите престъпления, извършени от подчинен спрямо началник или от младши спрямо старши, наказанието е лишаване от свобода до 3 години.

Ако престъплението по ал. I е извършено чрез насилствени действия от подчинен спрямо началник или от младши спрямо старши и обратно, наказанието е лишаване от свобода до 10 години.

358. Началник, който причини телесна повреда на подчинен, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, ако не подлежи на по-тежко наказание.

4. Длъжностни престъпления

359. Който злоупотреби с властта или със служебното си положение, не изпълни задължението си по служба или превиши властта си и от това произлязат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За същите престъпления, извършени с цел за облага или във военно време, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години, а в особено важни случаи — лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт.

360. Който недобросъветно или небрежно изпълнява служебните си задължения и от това произлязат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

Ако произлезлите вредни последици са тежки или престъплението е извършено във военно време, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 2 години.

361. Който загуби вещи, дадени му за лична употреба по служба, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години, а в особено важни случаи — с лишаване от свобода до 5 години.

5. Престъпления против караулната (постовата, патрулната) и вътрешната служба

362. Който умишлено или по непредпазливост наруши уставните правила на караулната, постовата или патрулната служба или издадените въз основа на тези правила разпореждания, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, извършено при обект от особено важно държавно или военно значение, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

За същото престъпление, ако е съпроводено с настъпване на вредни последици, за предотвратяване на които е установен караулът, постът или патрулът, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 10 години.

За престъпленията по алинеи II и III, извършени във военно време или при бойна обстановка, или в особено важни случаи, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

Съобразно с предходните алинеи се наказват и нарядните лица, които нарушават установените правила по наблюдението или оповестяването във връзка с осигуряване на противовъздушната отбрана.

363. Лице от денонощния наряд, което умишлено или по непредпазливост наруши уставните правила на вътрешната служба, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 6 месеца.

За същото престъпление, ако е съпроводено с настъпване на вредни последици, за предотвратяването на които е установен нарядът, наказанието е лишаване от свобода до 2 години, а във военно време, бойна обстановка или в особено важни случаи — лишаване от свобода до 10 години.

364. Лице от състава на граничния наряд, което умишлено или по непредпазливост наруши правилата по охраната на държавната граница, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

За същото престъпление, ако се е изразило в самоволно изоставяне или незаемане на охранявания обект или участък от държавната граница, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За престъпленията по предходните алинеи в особено важни случаи наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

6. Престъпления във връзка с военните действия

365. Началник, който, макар и по непредпазливост, извърши някое от престъпленията, посочени в членове 344, 345 и 346, не с цел да подпомогне неприятеля, но в нарушение на военните правила, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

366. Командир на погиващ военен кораб, който, без да е изпълнил докрай служебния си дълг, изостави кораба, както и лице от корабния екипаж, което без разпореждане на командира си стори същото, се наказва със смърт.

367. Военнослужаш, който самоволно напусне полесражението във време на бой или се предаде в плен, без това да се налага от бойната обстановка, или откаже във време на бой да действа с оръжие, се наказва със смърт.

368. Военнослужаш, който ограби, открадне, присвои, повреди, унищожи или противозаконно отнеме имущество на население, намиращо се в района на военните действия, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

369. Военнослужаш, който на полесражението отнеме вещи от ранен, пленник или убит с намерение противозаконно да ги присвои, се наказва за мародерство с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

370. Военнослужаш, който писмено или по друг начин влезе във връзка с лице, което се намира в неприятелска страна, неприятелска войска или в местност, заета от последната, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 3 години.

7. Престъпления, нарушаващи международни конвенции

371. Военнослужаш, който се отнася жестоко към военнопленници или небрежно изпълнява възложените му задължения по отношение на лечението или грижите за болни или ранени военнопленници, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

372. Военнослужаш, който в района на военните действия носи знака на Червения кръст или Червения полумесец, без да има право, както и началник, който разпреди това, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

373. Военнослужаш, който във военно време злоупотреби с флаг или знак на Червения кръст или Червения полумесец или с цвета, определен за транспортните средства за санитарна евакуация, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

ОСОБЕНА РАЗПОРЕДБА

374. За престъпленията по тази глава, за които максимумът на предвиденото наказание е лишаване от свобода над 10 години или смърт, съдът лишава осъдения от права по чл. 28 и постановява конфискация на част или на цялото имущество.

За престъпленията по чл. 350, алинеи II и III, членове 352, 353, 354, алинеи II, III и IV, членове 355, 356, предложение II, чл. 361, предложение II, чл. 362, алинеи III

и IV, чл. 363, ал. II, предложение II, чл. 364, алинеи II и III, и чл. 369, предложение II, съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28."

§ 73. Чл. 333 става чл. 375.

В алинея последна на същия член на края думите „и по сватовство до втора степен“ се заличават.

ПРЕХОДНИ ПРАВИЛА

§ 74. Членове 338—340 се заличават, а членове 334, 335, 336 и 337 стават съответно 376—379 и се прилагат във връзка с влизането в сила на Наказателния закон от 13 февруари 1951 г.

§ 75. Чл. 47, ал. II от Закона за лицата и семейството се прилага за заварените случаи, попадащи под действието на чл. 288 от този кодекс, само когато от законния брак има малолетни деца.

§ 76. Отменят се:

1. Военно-наказателният закон.

2. Указът за неприлагане на чл. 51 от Наказателния закон, амнистията до 9 септември 1944 г. и Наредбата-закон за освобождаване от изтърпяване наказания за деяния, извършени до 9 септември 1944 г. (обнародван в „Известия на Президиума на Народното събрание“, брой 6 от 1953 г.);

3. Чл. 121, ал. II, членове 122, 124 и 125 от Указа за всеобщата военна служба в Народна република България;

4. Членове 49, 50, точки 2 и 3 и чл. 52 от Закона за автомобилния транспорт.

ИЗМЕНЕНИЯ В ДРУГИ ЗАКОНИ И УКАЗИ

§ 77. В Наказателно-процесуалния кодекс:

1. Във всички текстове на Наказателно-процесуалния кодекс думата „военен“ се заменя с думата „военнослужещ“, а думата „приравнен“ се заменя с думата „волнонаемен“.

2. В чл. 92, буква „а“, след числата „295—301“ се прибавят числата „343—348“, а думите „и чл. чл. 42—48 от Военнонаказателния закон“ се заличават.

3. В чл. 143, ал. II, след числата „295—301“ се прибавят числата „343—348“, а думите „чл. чл. 42—48 от ВНЗ и чл. 32 от ЗСЦ“ се заличават.

4. В чл. 277, ал. I, след числото „320“ се прибавят числата „343—348“, а думите „и чл. чл. 42—48 от ВНЗ“ се заличават.

5. Чл. 294, ал. II се изменя така:

„Лицата по чл. 342, буква „в“ от Наказателния кодекс се съдят от военните съдилища, ако са извършили военни престъпления.“

6. Чл. 295 се изменя така:

„На военните съдилища са подсъдни делата за престъпления, извършени от граждански лица в съучастие или съпричинителство с военнослужащи или волнонаемни.

На същите съдилища са подсъдни делата за военни престъпления, извършени от граждански лица в съучастие или съпричинителство с лица по чл. 342, буква „в“ от Наказателния кодекс.

Делата за престъпленията „недоносителство“ и „укривателство“, извършени от граждански лица по престъпления, подсъдни на военните съдилища, се разглеждат от същите съдилища.“

7. Ал. I на чл. 296 се изменя така:

„На първоинстанционните военни съдилища са подсъдни всички дела освен подсъдните на Върховния съд на Републиката — военна колегия.“

8. В чл. 297, буква „а“, на края думите „чл. 3, точка 1 от Военно-наказателния закон за извършените от тях военни престъпления“ се заменят с думите „чл. 342, буква „в“ от Наказателния кодекс за извършените от тях военни престъпления“.

В буква „в“ на същия член след думата „съучастие“ се прибавят думите „или в съпричинителство“.

9. В чл. 360, ал. I, думите „и с какво се заменява глобата, ако тя не може да се събере или ако осъденият е непълнолетен“ се заличават.

10. Ал. II на чл. 361 се отменя.

§ 78. В Указа за уреждане на вътрешната търговия:

Чл. 11 се изменя така:

„За деянията по чл. 10 се прилагат разпоредбите на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

Същите разпоредби се прилагат и в следните случаи:

а) по чл. 116, ал. II от Наказателния кодекс, ако взетата в повече сума не надминава 20 лв.;

б) по чл. 121, ал. III от същия кодекс, ако взетата в повече сума не надминава 20 лв.;

в) по чл. 121, ал. IV от същия кодекс.“

§ 79. В Указа за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства и за наказанията за валутни нарушения:

Членове 1 и 2 се изменят така:

„1. Престъпленията по чл. 121а, алинеи II и III, и чл. 240, алинеи I и II от Наказателния кодекс се констатираат с акт, съставен от органите на Министерството на финансите.

Актовете имат пълна доказателствена сила, докато съдържанието им не бъде опровергано пред съда.

2. За престъпленията по чл. 240, ал. II от Наказателния кодекс се прилагат разпоредбите на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

Наказателните постановления се издават от министъра на финансите или от определени от него длъжностни лица."

ОСОБЕНА РАЗПОРЕДБА

§ 80. Думите „Наказателен закон“ във всички закони и укази се заменят с думите „Наказателен кодекс“.

§ 81. Настоящият закон влиза в сила три дни след обнародването му.

Относно заварените при влизането на този закон случаи, попадащи под действието на чл. 288, разпореждането на този член влиза в сила 6 месеца след обнародването на този закон.)

Давам думата на министъра на правосъдието др. Ради Найденов да изнесе доклад по законопроекта.

Министър Ради Найденов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Със закона от 20 ноември 1951 г. бяха отменени и обявени за недействителни всички закони, които са били в сила преди 9 септември 1944 г., като противоречащи на Димитровската конституция и на установеното след тази дата социалистическо законодателство у нас.

Още преди това общо отменяване на старите закони бяха отменени доста стари буржоазни закони, които поради своето експлоататорско класово съдържание не можеха да уреждат създадените нови обществени отношения у нас. Бяха създадени и въведени в действие нови закони, съответстващи на нашите нови условия, изисквания и нужди. Създадени бяха преди ноември 1951 г. не само някои отделни граждански закони — Законът за лицата и семейството, Законът за наемите, Законът за задълженията и договорите и др., но беше вече в действие и Наказателният закон от 13 февруари 1951 г., и Военнонаказателният закон от 1949 г. В началото на 1952 г. след казания закон от 20 ноември 1951 г. влязоха в сила и нашите нови процесуални кодекси: Наказателно-процесуалният кодекс и Гражданският процесуален кодекс.

С това се изпълни задачата да се създадат у нас нови закони, които замениха старите закони.

Обаче при съставянето на отделните граждански и наказателни закони не можа да се разреши другата важна за нашето цялостно съдебно законодателство задача — не

мога да се кодифицира цялото законодателство у нас. Тогава не беше възможно да се изготвят наказателен и граждански кодекси, които да уредят пълно, системно и безпротиворечиво наказателно-правните и гражданско-правните материи; ние още нямаме общ граждански кодекс, а имаме отделни граждански закони. Нямаме и общ наказателен кодекс, а имаме наказателно-правни норми, които са събрани главно в три закона: Наказателния закон, Военно-наказателния закон и Закона за автомобилния транспорт.

Съществуването на отделните граждански и наказателни закони не може да остане като постоянно положение. Налага се да се обединят едните и другите закони в цялостни кодекси. Правителството със специално разпореждане постави пред Министерството на правосъдието тази задача, както и задачата да изготви проект за граждански кодекс, върху който кодификационният отдел при министерството работи вече от доста време.

Наред с работата по изготвянето на проект за граждански кодекс министерството изготви и предложения на вашето обсъждане и приемане проект за наказателен кодекс, който урежда пълно, системно и съгласувано наказателно-правната материя.

В предложения проект не са събрани механически разпоредбите, които сега се съдържат в действащите отделни наказателни закони. Такова събиране би било не особено нужно и не особено полезно. В общата част на действащите сега Наказателен закон и Военно-наказателен закон някои въпроси се уреждат по различни начини, което не е нито желателно, нито оправдано. Всичките разпоредби, които уреждат общи наказателно-правни въпроси като въпросите за вината, за обществената опасност на деянията и на дейците, за приготвянето и опита, за наказанията и за правилата за тяхното определяне и пр. следва да бъдат уредени еднакво и това уреждане да важи за всички граждани в нашата Народна република. Съществуването на общи части към Наказателния закон и към Военно-наказателния закон, които уреждат една и съща материя, и то не напълно съгласувано, е неоправдано. В предложения проект тази материя се урежда еднакво в общата част. Поради това тази обща част ще се прилага еднакво и за военнослужащите, и за работниците по транспорта, както и за всички граждани.

Същото ще важи и за особената част на кодекса, в която се съдържат разпоредби, отнасящи се до отделните престъпления, подредени в отделни глави според основните характерни белези на отделните групи престъпления. Разпоредбите на особената част на кодекса ще се прилагат също така към всички граждани на нашата страна.

Доколкото обаче се налага да се предвидят особени състави на някои престъпления, които могат да се извършат само от военнослужащите или само от работниците по транспорта поради специфичните нужди на военните сили и на транспорта, в проекта са прибавени две нови глави XIII и XIV, в които са включени престъпленията по транспорта и военните престъпления. За случаите, при които в тези две глави не се съдържат разпоредби за някои престъпни състави, които са предвидени в другите части на кодекса, ще се прилагат разпоредбите, съдържащи се в тези други общи части.

С проекта се внасят изменения и допълнения както в общата му част, така и в особената част. Обществените прояви у нас след влизането на Наказателния закон в сила от една страна и практиката на съдилищата по прилагането на същия закон, на Военно-наказателния закон и на Закона за автомобилния транспорт от друга страна са посочили на нуждата от тия изменения и главно допълнения на закона.

Началото на това унифициране на съдебната законодателна система и на правораздавателната дейност е вече поставено и то се оказва напълно уместно и целесъобразно. С Наказателно-процесуалния кодекс от 15 февруари 1952 г. се създаде еднакъв съдопроизводствен ред за разглеждане на всички наказателни дела. Този процесуален кодекс се прилага еднакво както от общите, така и от особените съдилища — военните съдилища и съда по транспорта, и съдебната практика е потвърдила правилността на тази проведена вече реформа. Също така и със Закона за устройството на съдилищата от 7 ноември 1952 г. се създаде единна съдоустройствена система под ведомството на Министерството на правосъдието, която система включва и общите и особените съдилища.

След това унифициране на съдоустройствената и съдопроизводствената система нуждата от кодифициране и на наказателното материално право стана още по-належаща. Това се постига с проекта. Това кодифициране се налага и от изискването за спазване на единна социалистическа законност в нашата страна.

Тази важна задача ще се осъществи по-пълно, когато всички съдилища в Републиката са обединени в едно ведомство, когато те прилагат едни и същи закони и когато тяхната правораздавателна дейност се ръководи и контролира от един Върховен съд за цялата страна. Този резултат се завършва с предложения проект.

Като предлагаме този проект за наказателен кодекс на вашето обсъждане и приемане, трябва да поясним, че с това ние не създаваме по-строги наказателни санкции от

сега съществуващите. Напротив, наказанията за някои престъпления са смекчени, понеже укрепналият наш държавен и обществен ред позволяват това.

Достатъчно е в това отношение да споменем за премахането на аналогията и за изменението на чл. 14 в смисъл, че според проекта не ще носят наказателна отговорност децата до навършване на 14-годишна възраст, а не само децата до 13-годишната им възраст, както е сега. В миналото и децата, навършили 10-годишна възраст, бяха наказвани за техните престъпления.

С проекта се цели само да се закръгли кодифицирането на наказателното законодателство и да се усъвършенствува то, за да съдействува на нашето социалистическо строителство и на нашето развитие — да съдействува за понататъшното укрепване на установения народнодемократичен строй и на социалистическата стопанска система за запазване на социалистическата собственост от посегателства и за обезпечаване правата на трудещите се в нашата Република.

Със създаването на новия Наказателен кодекс ще станат излишни: Военно-наказателният закон, някои от разпоредбите на Закона за автомобилния транспорт и на Указа за всеобщата военна служба в Народната република, Законът за борба с венерическите болести и др. Всичките тези закони ще трябва да се отменят с влизането в сила на кодекса. Това се предвижда в § 74 от проекта.

Вън от кодекса ще останат само някои маловажни и с временно значение наказателно-правни разпоредби, които се съдържат в разни закони по отделните ведомства. Тези разпоредби задоволяват честоменяващите се нужди на тези ведомства и затова те не могат да се включат в кодекса.

Проектът беше подложен на най-широко обсъждане в цялата страна. Той беше изпратен във всички окръжни центрове, където съдии, прокурори, представители на партията и на другите масови организации и адвокати се изказаха по него. Всички направени при това обсъждане на проекта предложения бяха проучени в Министерството на правосъдието и много от тях бяха възприети като уместни и полезни. В самото министерство се устройха няколко съвещания с участието и на представители на университета и на Правния институт при БАН. Всички изказани мнения бяха взети под внимание и използвани за подобряване на проекта.

Така, предложеният проект представлява най-добрият възможен засега проект за Наказателен кодекс.

По-важните промени, които се внасят с проекта, са следните — аз тук ще посоча мотивите, съображенията и основните положения в проекта, които пояснения и мотиви могат

да послужат за по-правилното тълкуване, разбиране и обяснение на новите текстове, та да могат практикуващите юристи, съдии, прокурори по-добре и по-ясно да разбират и прилагат Наказателния кодекс.

1. С отменяването на алинея II на чл. 2 и на алинея II на чл. 24 се премахва допустимостта за прилагане на Наказателния закон по аналогия. Сега, след като са създадени нови социалистически закони у нас, не е необходимо да се предвижда такава възможност. Нашите нови наказателни закони са вече достатъчно пълни, те съдържат точния законен състав на всичките почти обществено опасни прояви, които трябва да бъдат санкционирани по наказателен ред и затова не е нужно за някои непредвидени изрично в закона деяния да се търси подвеждането им под близки разпоредби на закона по аналогия, за да се наложи санкция и за тях. С премахването на аналогията ще се укрепи още по-пълно законността в страната, понеже се отстранява възможността за някои макар и незначителни отклонения от принципа на законно установен състав на престъпленията.

Аналогията беше въведена у нас със Закона за снабдяването и цените в годините след войната, когато стопанските престъпления, които се наказваха с този закон, при господството на частното производство и търговия в нашия стопански живот бяха взели много опасни форми. Престъпните прояви тогава бяха така обмислени и провеждани, че деянието да не попадне под ударите на закона, но да се извлече чрез него незаконна печалба. Тогава това беше възможно при непълнотата на нашето ново законодателство. При това аналогията беше въведена повече за предупреждение, отколкото за прилагане. Тя впрочем е била прилагана много рядко.

Сега при кодифицирано наше наказателно-правно законодателство аналогията не е нужна и може спокойно да се отмени.

2. В чл. 14 числото „13“ се заменя с числото „14“. С това се изменя възрастта за наказателно-правната вменяемост на лицата. С тази промяна стават наказателно неотговорни за извършените от тях деяния децата до навършване на 14-годишна възраст, а не до навършване на 13 години, както е сега. С това от друга страна се правнива наказателно-правното с гражданско-правното малолетие. Върху ненавършилите 14 години трябва да се въздействува с възпитателни мерки, каквито нашата държава взима, а не с наказания. Това е израз на социалистически хуманизъм в новия ни Наказателен кодекс.

3. Наказанието поправителен труд без лишаване от свобода е наказание със социалистически характер. То е хуманно и действа възпитателно. Такова наказание е пред-

видено в особената част на кодекса за сравнително по-леки престъпления. За лицата, които работят в държавно учреждение или предприятие или в обществена организация, наказанието поправителен труд се изпълнява лесно, без да се откъсват трудещите се от тяхната редовна работа и без да се лишават от свобода. Но за ония, които не работят в такива места, в проекта е предвидено да бъдат изпратени на работа в определени предприятия, за да изтърпят наложеното им наказание. Когато обаче това се окаже невъзможно — в случай че изпратеният на работа не бъде приет в предприятието — както и за нетрудоспособните, които изобщо не може да бъдат изпратени на работа, в проекта е предвидено наложеното наказание поправителен труд да се замени с парична глоба най-много до 2000 лв. Такива лица ще могат в повечето случаи да изплатят малката глоба, която ще им бъде наложена, без особени затруднения. Ако пък те не са в състояние да изплатят тази глоба, наказанието няма да се изпълнява.

Във всеки случай не трябва поправителният труд или глобата да се заменят с лишаване от свобода, за да може на всяка цена тези наказания да се изпълнят и спрямо нетрудоспособните лица. Във връзка с това се отменя и ал. II на чл. 27.

Поради невъзможност да се изпълни наказанието поправителен труд, наложено на редица лица, ние бяхме принудени да дадем помилване миналата година на 8 хиляди осъдени граждани.

4. С изменението на чл. 28 се внася подобрение в системата на наказанието лишаване от права. Постановява се, че осъденият може да бъде лишен само от определен вид пенсия, а не да бъде лишен от правото да получава пенсия изобщо. С оглед на извършеното от подсъдимия престъпление съдът ще може да не лишава осъдения от правото да получава някоя пенсия — например пенсия за инвалидност или народна пенсия.

Също така съдът ще трябва да определи точно от правото за упражняване на каква професия се лишава осъденият — пак с оглед на характера на извършеното от него престъпление. Например небрежният шофьор ще може да бъде лишен от правото да упражнява шофьорска професия и пр. Това се отнася и за лишаването от другите права по чл. 28.

5. При сегашната редакция на чл. 36 от Наказателния закон съдът има възможност при определяне размера на наказанието да слезе под най-ниския предел, определен в закона, при наличността на многобройни или изключителни смекчаващи обстоятелства. Но когато в закона не е предвиден най-нисък предел на наказанието, съдът не може да премине към друг по-лек род наказание, което в

много случаи е нецелесъобразно. С изменението на чл. 36 по проекта на съда се дава такава възможност. При новия текст на чл. 36 съдът ще може по-справедливо да определи наказанието в някои немалобройни случаи, за които в закона е предвидено наказание без определен минимум.

6. Лицето, което е осъдено условно, не изтърпява наложеното му наказание, ако в определения от съда изпитателен срок не извърши друго престъпление, за което в закона е предвидено наказание лишаване от свобода или по-тежко наказание. Ако това лице извърши такова престъпление в казания срок, то трябва да изтърпи не само новото наказание, което ще му се наложи, но и наказанието, чието изпълнение е отложено. Обаче в много случаи законът предвижда алтернативни наказания за някои престъпления — например лишаване от свобода или поправителен труд. В тия случаи не е ясно дали съдът ще трябва да постанови да се изтърпи и отложеното наказание, ако осъденият условно е извършил друго престъпление, за което в закона се предвижда такова алтернативно наказание, понеже поправителният труд е по-леко наказание от лишаването от свобода — чл. 22 от кодекса — а не по-тежко.

Тази мъчнотия се отстранява с изменението на чл. 49, ал. I, като се постановява, че в такива случаи ще бъде решаващо не предвиденото в закона наказание за новото престъпление, а ще бъде меродавно наказанието, което съдът ще наложи за него. Ако за новото престъпление съдът наложи наказание поправителен труд поради характера на извършеното деяние, осъденият не ще изтърпява и отложеното наказание, а ако му се наложи наказанието лишаване от свобода, той ще трябва да изтърпи и отложеното с по-раншната присъда наказание.

С отменяването на втората алинея на същия член се дава възможност на съда да приложи и втори път условното осъждане, ако лицето е било реабилитирано или амнистирано за по-раншното престъпление, понеже в такива случаи се смята, че то не е осъждано. Трябва да се има предвид, че прилагането на условното осъждане не е никакво право на подсъдимия, а зависи от усмотрението на съда в зависимост от тежестта на извършеното престъпление. Така че опасност от неуместно прилагане на условното осъждане не съществува.

7. При сегашния текст на чл. 61 едно лице, за да бъде реабилитирано, трябва между другото и да е заплатило причинените с престъплението вреди и разносните, за които е осъдено. В някои случаи лица, осъдени за по-дребни престъпления, не са в състояние да изплатят тия вреди и разноски и поради това не могат да искат реабилитация. Такава липса на материални средства не трябва

да съставлява във всички случаи препятствие за реабилитиране на осъдения.

С изменението на чл. 61 се открива възможност по усмотрението на съда да бъде реабилитирано едно осъдено лице и без да е изплатило разносните и вредите, ако е дало доказателства, че то се е поправило — ако има добро поведение — и ако има уважителни причини за неизплащането на вредите и разносните.

Това не е допустимо само когато лицето е извършило умишлено престъпление по глава III от кодекса, т. е., когато лицето е осъдено за умишлено посегателство върху обществената собственост. За да получи реабилитация, извършилият такова престъпление трябва и да е възстановил причинените с престъплението вреди и да е заплатил разносните, за които е осъден с присъдата. Това изключение се налага от съображение за по-ефикасна защита на обществената собственост, която е основата на нашето благоденствие.

8. Член 91а има предвид деянията на агент-провокаторите, извършени преди 9 септември 1944 г. Оставянето повече на този текст в Наказателния кодекс е ненужно и неуместно, понеже тия агент-провокатори са разкрити и наказани, а от друга страна по-незначителните от тези деяния са покрити с давност и не е вече целесъобразно спрямо тия деяния да не се прилагат законните разпоредби относно давността за наказателното преследване или законите за амнистия и Закона за освобождаване от изтърпяване на наказанията за деяния, извършени до 9 септември 1944 г., обнародван в „Държавен вестник“ от 9 декември 1944 г. В такъв смисъл е направил предложение и главният прокурор на Народната република и това е възприето и от централната юридическа комисия при Министерския съвет.

9. С прибавената нова алинея към чл. 106 се предвижда съставът на едно ново престъпление, което не е предвидено досега в закона, но което представлява голяма обществена опасност и се върши често. Има доста случаи, при които някои лица съставят неистински документи, преправят документи или съставят документи с невярно съдържание и с това дават възможност на някого да получи противозаконно парични суми, вещи или други ценности от държавно предприятие, учреждение или обществена организация въз основа на тия неистински документи. В тези случаи сега съдилищата наказват такива лица само за съставянето на неистинските документи по членове 242, 243, 244 и следващите от Наказателния закон, а за получаването на сумите, вещите и ценностите, макар и да е противозаконно, т. е. макар сумите да са получени без право и основание, остават ненаказани. В тези случаи обаче целта

на деянието е тъкмо това незаконно получаване на обществени средства, а съставянето на неистинския документ е само средството, за да се постигне тази цел.

При някои строежи например някои лица — най-често длъжностни — съставят неистински ситуации и с това дават възможност на частници да получат от банката големи суми за работи, които не са извършени и за които не се следва никакво плащане. Изтеглянето на сумите в тези случаи не е престъпление по чл. 106, понеже лицето, което изтегля сумите и ги присвоява, не е длъжностно лице и сумите не са връчени да ги пази или да ги управлява, както това изисква чл. 106, ал. I от НЗ.

Тия деяния обаче не трябва да останат ненаказани според тяхната същност, защото с тях се причиняват големи щети на народното стопанство.

Новата алинея предвижда наказание не само за лицето, което съставя неистински документ или документ с неистинско удостоверяване, но и лицето, което, служейки си с такъв документ, изтегли или получи противозаконно суми, вещи или други ценности от държавно учреждение, предприятие или организация.

Трябва да се поясни, че деянието се състои тъкмо в това получаване на сумите и пр. и че деянието не ще бъде довършено, а ще съставлява само опит, ако лицето не успее да получи сумите поради разкриването на намисленото деяние или по други причини. Ако лицето по собствен почин е отказало да довърши деянието — да получи сумите или вещите — наказание не трябва да се налага. В такъв смисъл е редактиран текстът. Деянието се довършва с получаването на сумите.

10. Изменението на чл. 107 се прави с цел да се изясни следното положение: от разпоредбата на този член трябва да се ползват всички подсъдими, щом присвоените пари, вещи или ценности бъдат внесени доброволно от когото и да е, включително и от близките на подсъдимите лица. Това се прави с цел да бъдат стимулирани повече лица да възстановят присвоените пари и ценности до откриването на първото заседание на първоинстанционния съд.

11. Новата алинея към чл. 110 е продиктувана от хуманни съображения. По чл. 110 се наказват лицата, които знаят, че се върши или че е извършено някое престъпление против обществената собственост и не съобщят за това на властта. С новата алинея се освобождават от отговорност най-близките роднини на дееца — съпруга, деца, родители, братя и сестри. Не трябва да наказваме тези близки лица на дееца, заедто не са съобщили на властта за извършеното престъпление. Държавните органи и цялата наша общественост трябва да бъдат достатъчно бди-

телни и да разкриват посегателствата върху обществената собственост, за да не се разчита, че и близките роднини на дееца трябва да бъдат задължени да разкрият деянието под страх на наказание.

12. Измененията на членове 116 и 121 целят да уредят по-точно и по-системно престъпните деяния от стопанско естество, за които се отнасят. Съществени промени по същество тук не се правят.

13. Измененията на чл. 118 са продиктувани от промените, които станаха у нас във връзка със задължителните държавни доставки на селскостопански произведения. Премахна се отговорността за недеклариране и за укриване на такива произведения, понеже не съществува задължение да се декларира тази продукция.

Във втората алинея се заменя конфискацията на произведенията с глоба, равна на пазарната им цена. Когато тия произведения не са налице, не може да се постанови конфискация. Конфискува се налична вещ, а не вещ, която не е налице. В тия случаи следва да се наложи парично наказание според цената на вещта, която липсва. А такова парично наказание може да бъде само глобата.

14. С новия чл. 121б се попълва една празнина в кодекса. Предвижда се наказание за нарушаване постановленията или разпорежданията на Министерския съвет относно монопола на външната търговия. Не трябва да остават ненаказани ония, които вършат търговски операции с чуждите страни, щом сключването на такива сделки е монопол на държавата. Иначе установеният монопол не би се спазвал от всички и целта с въвеждането му не би се постигнала.

15. Спорът относно това дали е възможно да се извърши убийство в силно раздразнено състояние по точки 7, 8 и 10 на чл. 127 се изяснява с изменението на чл. 128. Постановява се, че при убийство, извършено с користна цел или с цел да бъде улеснено или прикрито друго престъпление, или при предумишлено убийство не ще се прилага чл. 128, а деецът ще трябва да носи отговорност по чл. 127. По самото си естество убийствата, извършени за постигане на предварително поставена цел, или предумишлените убийства не е възможно да се извършат в състояние на силно раздразнение, което е предизвикано от пострадалия. В тези случаи умисълът за убийството възниква независимо от поведението на пострадалия и от психическото състояние на силно раздразнение у дееца при самото убийство.

16. Абортът представлява сложна обществена проблема. Сега той е абсолютно забранен. Законът (чл. 134) предвижда наказание и за самата бременна жена, която умъртви плода си, а чл. 135 съдържа санкция за други лица, които

предизвикат аборт — лекаря и др. Въпреки това аборти стават тайно, и то при крайно нехигиенични условия. Бременните жени, които искат да умъртвят плода, прибягват до „услугите“ на разни баби, които предизвикват аборта по начин, който представлява опасност за здравето и живота на бременната жена. Тежки заболявания и смъртни случаи при аборти не са редки.

За да се избегнат тия последици и за да се обезпечи извършването на аборта при максимални хигиенични условия, новият чл. 135 допуска да се извърши аборт само когато това се налага поради уважителни причини (например, за да се спаси животът на бременната жена). За да бъде ненаказуемо извършването на аборта, освен това е необходимо, според проекта, то да е станало със съгласието на бременната жена и в здравни заведения, които ще бъдат определени от Министерството на народното здраве и социалните грижи. Без спазването на всички тези изисквания извършването на аборта ще бъде наказуемо.

За провеждането на тази реформа е взето мнението и съгласието на съответните компетентни места, главно на Министерството на народното здраве, което с инструкции и прикази и съответни други мерки ще осигури правилното изпълнение на закона; ще се установи разяснителна работа за бременната майка с изрично указание за опасността за здравето и пр., за да може да се постигне правилното изпълнение на този толкова важен обществен въпрос в нашия живот.

17. Средната телесна повреда е тежко посегателство върху здравето на пострадалия. Достатъчно е да се каже, че като средни телесни повреди се смятат и нараняванията, които проникват в черепа, в гръдната и коремната кухина и пр. Поради това сериозно засягане на здравето при средните телесни повреди с изменението на членове 140 и 179 те се възвеждат в престъпления от общ характер и се увеличава санкцията за тях. Това е напълно оправдано и целесъобразно.

18. С новата алинея III към чл. 167 се пояснява, че ако се докаже истинността на разгласеното обстоятелство или на приписаното деяние и в случаите на квалифицираната клевета по този текст наказание няма да се налага. Това се прави, за да не се преследва лицето за обоснована критика на нечий деяния.

Обяснява се също, че при реторсия (отвърщане на обидата с обида) наказание няма да се налага само в случаите на другите две точки, т. е. при обида от или на длъжностно лице, в които случаи реторсията няма да освобождава от наказание.

19. Плагиатството е взело доста широки размери и се проявява в доста тежки форми всред някои научни среди

у нас. Много от тях особено осъдителни прояви станаха и публично достойние и предизвикаха остро възмущение сред нашата общественост. Не е нужно да се доказва, че най-тежкото провинение за един работник в областта на науката, литературата или изкуството се състои в това да използва чужди трудове, като ги представя за свои пред публиката и така с измама да се издига като културен работник в обществото, да печели награди и да прави кариери. Такива самозвани научни работници не само че не са полезни за нашето общо културно издигане, но и причиняват значителна вреда в областта, в която работят. Вмeсто да допринесат с нещо за изграждането на нашата национална култура, те, без да притежават нужната подготовка и нужните данни за научна работа, заемат важни постове в научни и други институти и с това спъват развитието на нашата научна и художествена мисъл.

Проявите от този род са обърнали вниманието и на Политбюро на ЦК на Българската комунистическа партия, което с решението си от 7 октомври 1954 г. предписва следното: „Да се вземат най-решителни строги мерки срещу плагиатството сред научните работници във висшите учебни заведения“. Това показва, че наистина плагиатството представлява вече сериозна обществена опасност и съгласно казаното решение на Политбюро следва да се вземат и наказателни мерки срещу плагиаторите.

С новия текст на чл. 202 се предвиждат такива санкции срещу лицата, които използват под свое име или под псевдоним чуждо произведение извън случаите, предвидени в Закона за авторското право. В този закон са посочени изчерпателно случаите, при които е позволено използването на чужд научен или литературен труд или на чуждо произведение на изкуството и са дадени указания за начина, по който може да стане такова използване. Който не спазва тези правила при използването на чуждо произведение и прави това под свое име или под псевдоним, ще отговаря по чл. 202 от кодекса. При наличността на правилата в Закона за авторското право никой не може да пренебрегва тези правила и да се извинява, че не знае в каква форма може да използва чужд труд. Но един научен работник не може да не знае кое е позволено и кое не в тази област. Който не знае това, не би могъл да претендира да бъде научен труженник.

По втората алинея на същия чл. 202 ще се наказва и онзи, който представи за регистрация или регистрира от свое име, т. е. като свое, чуждо изобретение или чужда рационализация. И това съставлява непозволено използване на чужд труд и трябва да се третира като плагиатство. Самото представяне за регистрация в надлежното място ще

съставлява престъпление дори ако самата регистрация не е станала. С това деянието се смята довършено.

20. В глава VIII под новото наименование „Престъпления против паричната и кредитната система“ нов е чл. 240, който предвижда наказание за нарушаване постановленията или разпорежданията на Министерския съвет относно валутните ценности. Санкционирането на тези деяния се налага от нуждата да се запази нашата валута от посегателства. Правилата за запазване на нашата валута се съдържат в разпорежданията или в постановленията на Министерския съвет и тия правила трябва да се спазват от всички. Нарушаването им, в каквато форма и да се изрази, ще съставлява престъпление по чл. 202.

21. Самоуправството, предвидено в чл. 277, представлява не малка обществена опасност. То се състои в самоволното осъществяване на някое оспорвано от друго право. За състава на престъплението е необходимо осъществяването на правото да е станало от лицето, което претендира да има това право не по установения от закона ред за това. Самоволното осъществяване на едно претендирано, често пъти несъществуващо право, предизвиква противодействие от страна на друго лице, което оспорва това право на претендиращия да го има и по този начин се нарушава установеният обществен ред. Против такива своеволия санкцията следва да се позасили, защото тия прояви са взели доста обществено опасни форми.

22. Доста широко разпространение е взело у нас тъй нареченото незаконно съжителство (конкубинат). То се състои в напускане на семейството от съпруг или съпруга и в създаване на съпругески връзки с друго лице. В някои случаи съпругът изпъжда своята съпруга и децата си и довежда друга жена в къщи и заживява с нея съпругески. За да бъде налице напускане на семейството, не е необходимо деецът да е напуснал съпругеското жилище. Достатъчно е съпругът или съпругата да са скъсали връзките си със своето семейство и да са създали други съпругески връзки, за да е налице съставът на това престъпление дори когато това става в същото съпругеско жилище. Дори такива прояви са още по-осъдителни и възмутителни.

Обществената опасност на тези деяния се състои в това, че с тях се разрушава семейството и се изоставят без нужните грижи съпруг или съпруга и деца. Поставя се често в опасност издръжката и възпитанието на децата.

Напускането на семейството и заживяването на съпругески начала с друго лице са необходимите, но и достатъчни елементи за състава на това престъпно деяние.

Това деяние се преценява като обществено опасно и безнравствено от нашата общественост. При обсъждането на проекта от съдии, прокурори, адвокати, представители

на партията и на другите обществени организации навсякъде изказаните мнения са в смисъл, че е наложително да се вземат сериозни наказателни мерки против тези отрицателни прояви. Наказателните мерки, разбира се, не изключват и другата разяснителна и възпитателна дейност, но само последната е недостатъчна за ефикасна борба с това обществено зло. Изказванията в това направление са единодушни навсякъде.

Във връзка с незаконното съжителство, за да се ликвидират създадените до влизането на кодекса в сила отношения, са предвидени преходни правила в §§ 75 и 81, ал. II.

23. Новата алинея на чл. 322 и новият чл. 324 са прибавени, за да се защитят от смушения и прекъсвания телеграфни, телефонни и радиосъобщения по-искане на съответното ведомство. Те са уместни.

24. Текстовете, включени в новата глава XIII, уреждат престъпленията по транспорта. Те са редактирани с оглед на практиката на съда и прокуратурата по транспорта и са съгласувани с Министерството на транспорта.

25. Текстовете, които са включени в новата глава XIV, се отнасят до военните престъпления. Те обхващат всичките необходими състави на военните престъпления, които сега се уреждат от Военно-наказателния закон. Сегашните разпоредби относно военните престъпления са основно преработени, допълнени и подредени съобразно характера на престъплението. Постигнато е значително съкращаване на числото на текстовете, без да пострада пълнотата в уреждането на този род престъпления. В тази глава се уреждат чисто военните престъпления, т. е. тези, които могат да бъдат извършени само от военнослужащи. За извършените от военнослужащите други престъпления, не предвидени в тази глава, виновните ще отговарят по съответния ред от другите части на кодекса.

Същото ще важи и за работниците по транспорта за извършените от тях престъпления, които не се уреждат в глава XIII на кодекса.

26. Другите изменения и допълнения, които предложеният проект внася, са ясни и не се нуждаят от особено споменаване, а някои от тях внасят само редакционни поправки за изясняването на текстове, които са породили спорове при тълкуването и прилагането им.

Ние молим, другари народни представители, да приемете и гласувате, ако одобрите, предложениия проект. С това се осъществява кодифицирането на нашето наказателно законодателство и се постига значително подобряване и усъвършенствуване на сега действащите наказателни закони. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата докладчикът на законодателната комисия др. д-р Димитър Хаджиев да докладва предложенията на тази комисия по законопроекта.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния закон

1. В § 6 от проекта, с който се изменя чл. 24, ал. III, в предлаганата нова ал. I на параграфа, след думите „държавно учреждение или предприятие“ се добавят думите „в кооперация“.

Съображения. Допълнението се прави за по-голяма пълнота и за да се подчертае, че работниците в кооперациите и членовете-кооператори ще изтърпяват наказанието по-правителен труд без лишаване от свобода в работното си място.

2. В § 13 от проекта, с който се допълва чл. 61, на края към новата алинея се добавя следният текст: „Това не се отнася за умишлените престъпления по глава III.“

Съображения. Допълнението се прави, за да не се допуска реабилитация на осъден за умишлено престъпление против обществената собственост, без той да е възстановил причинените вреди и да е заплатил разноските по делото, за които е бил осъден.

3. Алинея II на § 16, с който се изменя чл. 104, се изменя така:

„Алинея III на същия член става нов чл. 104а със следния текст:

„За грабеж на държавно, кооперативно или друго обществено имущество наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в случаите на чл. 185—188 се налагат наказанията, предвидени в тези членове.“

Сегашната ал. 4 на чл. 104 става ал. III.

Съображения. В съгласие с общата систематика на Наказателния закон грабежът на държавно, кооперативно и друго обществено имущество се отделя от кражбата на такова имущество в отделен самостоятелен текст, понеже съставът на престъплението е друг.

4. В § 17, с който се изменя чл. 106 в създаваната нова ал. III думите „който използва такъв документ, за да получи противозаконно пари“ се заменят с думите: „който, като използва такъв документ, получи противозаконно пари“.

Съображения. С изменението се изяснява, че за да се накаже деецът е необходимо постигането на резултата — получаването противозаконно на пари, а използването на документа без получаването на сумите ще съставлява опит, а не довършено престъпление.

5. След § 18 се създава нов § 18а със следното съдържание: „В чл. 108, ал. IV, думите „груба небрежност“ се заменят с думите „груба непредпазливост“.

Съображения. Поправката е редакционна. Цели се оеднаквяването на терминологията на текста с тази, усвоена от Наказателния закон, понеже в последния не се предвижда вина във формата на небрежност.

6. § 20 на проекта се изменя така:

„В чл. 112 думите „по чл. чл. 104, ал. ал. II и III“ се заменят с думите „по чл. чл. 104, ал. II, 104а“, а думите „106, ал. ал. I, II и III“ се заменят с думите „106, ал. ал. I—IV“.

Съображения. Изменението се налага във връзка с направеното изменение в § 16.

7. § 21 се заличава.

Съображения. § 21 се заличава, понеже за състава на престъплението по чл. 113 по ал. I е необходимо да са последвали значителни вреди. Следователно маловажните случаи са ненаказуеми и затова тази алинея е ненужна. За маловажните случаи съществува отговорността по чл. 96 от Кодекса на труда.

8. По § 23 в предлаганата нова ал. III на чл. 118 думите „конфискува се“ се заменят с думите „налага се глоба в размер на“.

Съображения. Изменението се прави поради това, че наказанието конфискация може да се наложи само за налични вещи, а в случая се касае за едно парично наказание, което не се отнася до налични вещи, и такова наказание е глобата.

9. В началото на § 25 думите „В чл. 121а се прибавят следните нови алинеи II и III“ се заменят с думите „След чл. 121а се създава нов чл. 121б със следния текст:“

Съображения. Естеството на престъплението по новите алинеи е различно от това по чл. 121а, поради което се налага то да се обособи в нов отделен текст.

10. В § 26 думите „121, ал. II“ се заменят с думите „121б, ал. I“.

Съображения. Изменението се прави поради създаването с предходната точка на чл. 121б.

11. § 27 се изменя така:

„В чл. 128 думите „а в случаите на чл. 127“ се заменят с думите „а в случаите на чл. 127, точки 1—6 и 9“.

Съображения. Изменението се налага поради това, че не може да има убийство в раздразнено състояние по точки 7, 8 и 10 на чл. 127, а именно убийство, извършено с користна цел или с цел да бъде улеснено или прикрито от друго престъпление и предумишлено убийство.

12. След § 27 се създава нов § 27а със следния текст:

„В чл. 131, ал. III, думите „а в особено тежки случаи — смърт“ се заменят с думите „а в особено тежки случаи с лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт“.

Съображения. В случаите на ал. III на чл. 131 се касае за неумишлено престъпление и затова се налага да се предвиди алтернативно наказание и да се даде на съда възможност да приложи едното или другото наказание според особеността на случая и тежестта на престъплението.

13. В § 32 на края точката се заменя със запетая и се добавят думите „а в ал. IV думите „от 3“ се заличават“.

Съображения. Понеже в случаите на ал. IV на чл. 146 се касае за престъпления, извършени по непредпазливост, уместно е да се премахне минимумът на наказанието.

14. След § 32 се прибавят следните три нови параграфа:

„§ 32а. В чл. 147 се прибавя нова ал. III със следния текст: „Лице, което страда от венерическа болест и след покана от надлежните държавни органи откаже да се лекува, се наказва с поправителен труд.“

Съображения. Това наказание е предвидено в сега действащия Закон за борба с венерическите болести, който се отменя с настоящия закон и затова този състав трябва да се пренесе в наказателния кодекс. За венерично болните трябва да съществуват задължения да се лекуват, като се предвиди и санкция в случай че болният откаже да се лекува и с това разпространява венерическата болест, от която страда.

§ 32б. В чл. 150 думите „до една година или с поправителен труд“ се заменят с думите „до три години или с поправителен труд и с обществено порицание“.

Съображения. Изменението се налага с цел да се усили санкцията за това престъпление, състоящо се в нарушаване на правилата, установени за охраната и безопасността на труда, с което се излагат на опасност животът и здравето на трудещите се. Това деяние представлява сериозна обществена опасност.

„§ 32в. Към чл. 163 се създава нова ал. II със следния текст:

„Лекуващите лекари и други служебни лица могат да дадат сведения относно болестта на венерично болен и обстоятелствата, при които той се е заразил, само по нареждане на прокурорските или съдебните органи.“

Съображения. С предлаганата нова алинея се цели да се пресечат опитите на различни лица и учреждения да искат да получат сведения за венерично болни от лекуващите ги лекари и другия персонал в лечебните заведения, без това да се диктува от никакви обществени нужди. С искането на такива сведения от една страна се влиза в разрез с професионалната тайна, която е длъжен да пази лекарят, а от друга страна това става причина венерично болните да отбягват или да отказват да се лекуват. Това правило се съдържа в чл. 17 на отменявания с настоящия закон Закон за борба с венерическите болести.

15. В § 37, ал. II на чл. 179 се заличава.

Съображения. Щом като престъпленията по визираните в тази алинея текстове са от общ характер, неуместно е за престъпления от общ характер да се дава възможност на пострадалия да опрощава изтърпяването на наказанието. Такова правило би открило възможности за изнудвания.

16. В § 41, в текста на чл. 202, ал. I, думите „Който използва“ се заменят с думите „Който издава или използва“.

Съображения. Изменението се прави, за да се съгласува текстът на чл. 202 със Закона за авторското право. Тъй като издаването на произведения под чуждо име е най-тежката форма на плагиатство, то трябва да бъде изрично предвидено в текста на закона.

17. В § 51 думите „В ал. II“ се заменят с думите „В ал. I“.

Съображения. Поправя се допуснатата техническа грешка.

18. В § 53 думата „кооперативна“ се заменя с думата „кооперация“.

Съображения. Поправката е редакционна.

19. В § 57, в чл. 283, ал. I думите „в предприятия, учреждения или други места“ се заличават.

Съображения. Заличаваните думи са излишни, тъй като не могат изчерпателно да се изброят местата, където могат да се извършат хулигански прояви, а и не са предвидени никакви ограничения в това отношение.

20. В § 62, в чл. 294, в новата ал. II думата „добитъка“ се заменя с думата „животните“.

Съображения. Поправката е от редакционен характер и се цели оеднаквяване на терминологията в текста на закона.

21. § 66 се изменя така:

„В чл. 306 думите „и 276“ се заменят с думите „276, 294, ал. III и ал. V, предложение второ“.

Съображения. С изменението се изправя допуснатата техническа грешка.

22. § 67, ал. I се изменя така:

„След чл. 317 се създава нов чл. 317а със следното съдържание:“

Съображения. За да не се промени номерацията на сега съществуващите текстове от закона, се създава нов чл. 317а вместо предлагания в проекта чл. 318, като предложеният в проекта текст не се изменя.

23. § 68 се изменя така:

„Ал. I на чл. 320 се изменя така:

„Който умишлено повреди влак или подвижен железопътен състав, самолет, автомобил, електротранспортно средство (тролейбус, трамвай и други такива) или принадлежности към тях, или който умишлено повреди или допусне да се повреди, заседне или потъне кораб и с това изложи на опасност живота или имота на другото, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в особено тежки случаи — със смърт.“

Съображения. Понсже електротранспортът се развива бързо и усвоява нови форми, той трябва да се посочи в текста с общото понятие, а изброяването в скоби трябва да бъде само примерно, за да се обхванат всичките възможни случаи. Заличените думи са излишни, а поправката в номерацията става поради това, че се запазва старата номерация на текстовете.

24. В § 69 думите „чл. 323 (по новата номерация) се заменят с думите „чл. 322“, а в текста на предлаганата нова ал. III думите „или преустройство на имущество“ се заменят с думите „при преустройство на имущество“.

Съображения. Изменението се прави за поправяне на допуснатата техническа грешка.

25. В § 70 думите „След чл. 323 (по новата номерация) се прибавя следният нов чл. 324:“ се заменят с думите „След чл. 322 се прибавя нов чл. 322а със следния текст:“.

Съображения. Изменението се прави поради поправката в номерацията.

26. § 71 се заличава.

Съображения. Заличаването става поради това, че номерацията си остава същата и този текст е излишен.

27. В § 72 в началото думите „След чл. 334“ се заменят с думите „След чл. 332“.

Съображения. Изменението се прави поради запазване на старата номерация.

Чл. 335, нов чл. 333, се изменя така:

„Работник или служител по транспорта или собственик на моторно превозно средство, включено в транспорта за общо ползуване, който наруши трудовата дисциплина (правилата за движението, изискванията за доброкачественост на ремонта на подвижния състав, пътя и съоръженията, правилата за натоварване и съхраняване на товарите и други такива), от което последва или може да последва повреда или унищожаване на подвижния състав, пътя или съоръженията, опасност за живота на хора, значително неизпълнение на плана за превозите или други значителни вредни последици, се наказва с лишаване от свобода до 15 години.

Ако от това последва смърт на повече от едно лице или ако деянието е извършено в пияно състояние, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години, а в особено тежки случаи — смърт.“

Съображения. Измененията в предлагания чл. 335 се правят поради това, че когато се касае за неизпълнение на плана по превозите, за да бъде осъществен съставът на ал. I от този текст, е необходимо това неизпълнение да бъде значително. Същото важи и за възможните вредни последици. Другата поправка е редакционна. С изменението на ал. II на текста се премахва точка 1, която предвижда квалифициран състав на първата алинея при настъпили телесни повреди на повече от едно лице. Същото важи и за значително неизпълнение на плана или за други значителни вредни последици. В тези случаи наказанието следва да се налага по ал. I от текста. Както по ал. I, така и по ал. II наказанието ще се налага само ако е налице умишъл — включително и относно причинения резултат.

Чл. 336, нов чл. 334, се изменя така:

„Ако деянието по чл. 333 е извършено по непредпазливост, наказанието е:

по ал. I — лишаване от свобода до 10 години или поправителен труд;

по ал. II — лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в особено тежки случаи — лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт.“

Съображения. С изменението се предвижда алтернативно наказание лишаване от свобода или смърт, тъй като се касае за деяние, извършено по непредпазливост.

Чл. 337 става нов чл. 338 и в него думите „за обществен превоз“ се заменят с думите „за превоз“.

Съображения. Изменението се прави, за да се изясни, че текстът има предвид и други социалистически организации, които по съществуващите наредби имат право да извършват обществен превоз, като ТКЗС и др. И при новата редакция текстът не включва превозвачите частни лица.

В чл. 338, нов чл. 335, в ал. I думите „поправителен труд“ се заменят с думите „глоба до 2000 лв.“

Съображения. Изменението се обосновава от това, че текстът има предвид сравнително по-леко престъпление, поради което ще бъде целесъобразно по-лекото наказание от алтернативата да бъде глоба, а не поправителен труд, защото по-лесно се осъществява.

В чл. 339, нов чл. 336, в ал. I думите „поправителен труд до шест месеца“ се заменят с думите „с глоба до 1000 лв.“

Съображения. Същите, посочени по-горе.

В чл. 340, нов чл. 337, думите „поправителен труд“ се заменят с думите „глоба до 1000 лв.“, а в буква „в“ на същия член думата „систематически“ се заличава.

Съображения. Заличаването се прави поради това, че с текста се преследва самата опасност да се застраши сигурността на движението, което ще е налице и при еднократно извършване на деянието.

В чл. 341, нов чл. 339, в ал. I цифрата „335“ се заменя с „333“, а в ал. II цифрите „339 и 340“ се заменят с цифрите „336 и 337“.

Съображения. Измененията се правят поради измененията в номерацията на текстовете.

В „Глава XIV. Военни престъпления“ номерацията на текстовете от чл. чл. 342 до 374 се изменя съответно на 340 до 372.

Съображения. Измененията се налагат във връзка с промените в номерацията на текстовете.

В чл. 342, нов чл. 340, в буква „г“ числата „354, 355, 370“ стават съответно „352, 353, 368“.

Съображения. Същите, изложени в по-горния пункт.

В чл. 347, нов чл. 345, цифрата „342“ става „340“.

Съображения. Същите, посочени по-горе.

В чл. 350, нов чл. 348, в ал. I думите „до 5 години“ се заменят с думите „до 3 години“, а в ал. II съюзът „и“ се заменя с „или“.

Съображения. Намалява се санкцията по ал. I, понеже не се касае за особено тежки престъпления, а в ал. II се изправя допуснатата техническа грешка.

В чл. 351, нов чл. 349, думите „при повикване на учебен сбор“ се заменят с думите „както и запасен, който не се яви в срок на учебен“. В същия текст числата „349, 350“ стават съответно „347, 348“.

Съображения. Поправката е редакционна. Текстът се изяснява, като се посочват лицата, които текстът визиращ, понеже на учебен или проверочен сбор се викат само запасни.

В чл. 353, нов чл. 351, в ал. I думата „задължение“ се заменя с думата „задължения“, а думите „от нея“ се заменят с думите „от изпълнението им“.

Съображения. Поправката е редакционна.

В чл. 354, нов чл. 352, в ал. I думите „умишлено или по непредпазливост“ се заличават, а в ал. IV думата „умишлено“ се заличава и се създава нова ал. V със следното съдържание:

„Ако неизпълнението на заповед е извършено по непредпазливост, виновният се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до една година, а във военно време с лишаване от свобода до пет години.“

Съображения. Правилно е случаите на непредпазливо неизпълнение на заповед да се отделят в самостоятелна алинея.

В чл. 355, нов чл. 353, в ал. I думите „законни искания“ се заменят с думите „законно искане“, а след ал. I се създава нова ал. II със следното съдържание:

„Който нападне или заплаши началника си, се наказва с лишаване от свобода до 5 години, а ако това е извършено при или по повод изпълнение на служебните задължения на началника, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.“

В ал. II, която става ал. III, думите „За същото престъпление, извършено“ се заменят с думите „За престъпления по предходните алинеи, извършени“, а думите „от 3 години“ се заменят с думите „от 5 години“.

Съображения. Поправката в ал. I е редакционна. Новата втора алинея се създава за обезпечаване принципа на подчинеността, който се засяга от указанията в нея деяния, включително и от случаите на сериозно заплашване, които текстът има предвид.

В чл. 357, нов чл. 355, в ал. I цифрата „342“ става „340“, а ал. III се прередактира така:

„Ако обидата по ал. I е извършена чрез насилствени действия, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.“

Съображения. Поправката е редакционна, тъй като не може да има клевета чрез насилствени действия и наказанието се съответно намалява, тъй като първоначално предвиденото е значително.

Чл. 358, нов чл. 356, се прередактира така:

„За лека телесна повреда, причинена от началник на подчинен или от подчинен на началник, наказанието е лишаване от свобода до 3 години, ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление.“

Съображения. Текстът се уточнява, като се изключва средната и тежката телесна повреда, за които и без това е предвидено по-тежко наказание по съответните общи разпоредби, и се включва и хипотезата на причиняване лека телесна повреда от подчинен на началник, която също се обявява за квалифицирана повреда, доколкото не представлява по-тежко престъпление.

В чл. 361, нов чл. 359, след думите „Който загуби“ се добавят думите „или изостави“.

Съображения. Добавянето се прави поради това, че има случаи на изоставяне на дадени вещи от военнослужащи и трябва да се предвиди санкция и за тези случаи.

В чл. 365, нов чл. 363, цифрите „344, 345 и 346“ се заменят съответно с цифрите „342, 343 и 344“.

Съображения. Изменението се прави във връзка с промяната на номерацията.

В чл. 374, нов чл. 372, ал. II се изменя така:

„За престъпленията по чл. 348, ал. II, чл. 350, ал. I, чл. 351, ал. I, чл. 352, ал. II, чл. 353, ал. ал. I и II, чл. 354, предложение II, чл. 360, ал. III, чл. 361, ал. II, предложение II, и чл. 362, ал. II, съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28.“

Съображения. Изменението се прави поради промяна в номерацията.

28. В § 73 цифрата „375“ става 373“.

Съображения. Изменението се прави поради промяна в номерацията.

29. В § 74 цифрите „376—379“ стават съответно „374—377“.

Съображения. Същите, посочени по-горе.

30. В § 75 думите „Член 47, ал. II от Закона за лицата и семейството“ се заменят с думите „Член 47, ал. II, изречение първо от Закона за лицата и семейството.“

Съображения. Изменението представлява редакционно уточняване. То става, за да се посочи, че ограничението по ал. II на чл. 47, първо изречение от Закона за лицата и семейството, не намира приложение в указаните случаи, ако няма малолетни деца от законния брак.

31. В § 76 точка 4 се изменя така:

„Чл. чл. 49, 50, точки 2 и 3, 51, 52 и 54 от Закона за автомобилния транспорт“ и се прибавя нова точка 5 със следното съдържание: „Закона за борба с венерическите болести.“

Съображения. Изменението на точка 4 и създаването на точка 5 се прави, тъй като текстовете, които трябва да останат в тези закони, се включиха в настоящия кодекс, а другите са включени в други укази и други законни разпоредби.

32. В § 77, точки 2, 3 и 4, цифрите „343—348“ стават „341—346“, а в точки 5, 6, ал. II, и 8 цифрата „342“ се заменя с цифрата „340“.

Съображения. Измененията се правят поради промяна в номерацията.

33. В § 79 изразът „чл. 121а, ал. II и III“ се заменя с изреча „чл. 121б“, а текстът на ал. II „актовете имат пълна доказателствена сила, докато съдържанието им не бъде опровергано пред съда“ се заличава.

Съображения. Първата поправка е във връзка с изменената номерация, а ал. II се заличава, за да се съобрази текстът с основния принцип в нашето социалистическо процесуално право, че обвиняемият се счита за невинен до доказване на противното (чл. 8 от НПК).

34. В § 80, след думите „Наказателен закон“ се прибавят думите „и Военно-наказателния закон“.

Съображения. Допълнението е необходимо, тъй като се отменя Военно-наказателният закон и неговите разпоредби се включват в настоящия кодекс.

35. § 81 се изменя така:

„Настоящият закон влиза в сила седем дни след неговото обнародване.“

Съображения. Срогът за влизане в сила на закона се продължава, за да може да се обезпечи пълното запознаване със закона във всички краища на страната.

Председател на законодателната комисия: **Б. Лозанов.**“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата да се изкаже по законопроекта народният представител д-р. Борис Лозанов.

Борис Лозанов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! След 9 септември 1944 г. в нашата страна бързо се измениха и продължават да се изменят отношенията между хората, а изменението в тия отношения води и съответни изменения в нашето законодател-

ство. Законодателството в народнодемократичната държава всякога съответствува на настъпилите в живота промени и не изостава след тях. Такъв е смисълът и значението на поставените за разглеждане изменения на Наказателния закон.

Досега у нас действаха един общ Наказателен закон, един Военно-наказателен закон, друг Закон за престъпленията по транспорта и други закони по отделни ведомства. По начало тия закони бяха съгласувани едни с други, но понякога имаше празнини и несъгласия между тях, защото бяха създадени въз основа на различни правни принципи. Предложеният проект за наказателен кодекс внася по-голямо единство между действащите досега отделни наказателни закони. Буржоазията не успя да създаде за себе си такъв кодекс, въпреки своето 60-годишно съществуване преди 9 септември 1944 г. Предложеният проект за наказателен кодекс е изграден върху принципа, че деянието става престъпно, когато създава опасност за установения обществен строй и правен ред в Народна република България. Така той предоставя на гражданите широко поле за ненаказуеми и свободни действия.

Чрез предложения проект за наказателен кодекс се изоставя, както това се чу и от доклада на др. министър, принципът за така наречената правна аналогия, според която едно обществено опасно деяние може да бъде наказуемо, ако е извършено виновно и е близко по състав на някои от предвидените в закона престъпления. При все че в нашата наказателна система съществуваше текст за аналогията, последната почти никога не е била прилагана от съдилищата, а това най-добре сочи за нейната излишност при нашите условия. Правната аналогия намира полезно съществуване в ония исторически епохи, когато законодателството в дадена страна не може да настигне развитието на същата страна. У нас законодателното укрепване на завоюваните положения се развива успоредно с тия положения благодарение широкото използване опита на страните с народна демокрация и особено богатия опит на Съветския съюз, поради което премахването на правната аналогия от нашата наказателна система е не само потребно, но то и ще се извърши абсолютно безболезнено за нашето правосъдие.

Разширено е приложното поле на наказанието поправителен труд без лишаване от свобода, като по този начин се упражнява въздействие върху дееца, без последният да се отделя от производството и от семейството си.

Разширява се приложното поле и на условното осъждане за леките престъпления, като се допуска повторно постановяване на условна присъда спрямо лица, които са били по-рано осъждани и впоследствие са били реабилитирани.

В социалистическото общество тежко престъпление е присвояването на обществени средства. Още по-тежко става това престъпление, когато бъде прикривано от присвоятеля чрез подправяне — фалшиви документи, с цел да бъде осуетено или затруднено откриването му. Длъжностно лице, което не само присвои обществени средства, но изготви и фалшив документ, за да прикрие престъпното присвояване, се наказва и досега по чл. 106, ал. II от Наказателния закон. Но при издължаване на държавните доставки се явиха случаи, при които фалшивият документ се издава не за да осуети или затрудни откриването на извършено от издателя престъпно присвояване, а за да даде възможност на трети лица да извършат такова присвояване. Длъжностните лица, които издават неверен документ с цел да улеснят трети лица в присвояването на обществени средства, ще бъдат наказвани съгласно новопредложената ал. III на чл. 106 от Наказателния кодекс.

Тия, които употребяват създадените неверни документи, ще бъдат наказвани по същия текст на кодекса. По него ще бъдат наказвани потребителите не на какви да е неверни документи, а само на документи, които са издадени с цел за присвояване на обществени пари, вещи или ценности. Предложените наказателни мерки в това отношение намират правна опора в нашата Димитровска конституция, която поставя социалистическата собственост в основата на народното ни стопанство.

Не се наказва или пък много леко се наказва измамата при буржоазната търговия, където тя — измамата — е присъщ маниер на работа. При социалистическата търговия купувачът е защитен от измамливите действия на недобросъвестния продавач и за това предложенният наказателен кодекс установява съответно наказания за измама между продавач и купувач.

Също е засегнат и въпросът за абортите. Абортите са били многократен предмет на законодателна забрана, но те никога не са преставали да съществуват. Законодателните наказателни мерки са се оказали безсилни да спрат абортите и последните са продължавали да съществуват. В последно време абортът е предмет не толкова на забрана, колкото на законодателно регламентиране, с оглед да се запази преди всичко животът и здравето на бременната, а заедно с това да се опазят и интересите на обществото.

Трябва да се отбележи, че абортът като прекъсване на започналата бременност е абсолютно забранен, когато няма изрично съгласие на бременната. Не за този аборт се отнася предложената ненаказуемост. Предложената ненаказуемост се отнася до прекъсване бременността със съгласието на бременната, но и това прекъсване трябва да се извършва само от лица с добра професионална подготовка

и при установена от Министерството на народното здраве и социалните грижи обстановка. Едва ли може да се допускат засега по-добри условия за целта от тия, които се имат предвид от предложения за одобрение кодекс. Тази законодателна мярка е навременна и сполучливо разрешава един въпрос, който чакаше своето разрешение, и затова тя следва да бъде приета без изменение от Народното събрание.

Предложеният наказателен кодекс засяга едно ново явление в нашата действителност, а именно хулиганството. То е наслоен остатък от буржоазно възпитание и буржоазни нрави. Хулиганите често заемат „героични“ пози, които са жалки по съществото си, но могат да се харесат на някой лекомислен младеж или непросветен гражданин. Така хулиганството може да отклони временно един неосъзнат младеж от правилния път или да забави неговото социалистическо осъзнаване. Тия хулигански прояви се стопяват бързо от благотворните лъчи на марксистическата просвета, но и правосъдието на свой ред изпълнява своя дълг към по-злостните хулигани, които често биват използвани от злонамерени вражески настроени лица.

Нима не е обществено опасно действие късането на афиши, плакати или други подобни неща, които са поставени именно в интереса на социалистическото общество от обществени организации или от длъжностни лица? Повреждането на изброените предмети е не само признак на лошо възпитание, но съставлява обществена опасност, поради което съдържа признаците на едно престъпление, което не трябва да остане ненаказано. Предложеният наказателен кодекс иде да запълни една празнота в това отношение, като предвижда за тия хулигански деяния едно наказание, макар то да е леко — поправителен труд до три месеца или глоба до 120 лв. А когато тия деяния са придружени с буйства, цинизми и други подобни прояви, които са несъвместими със социалистическите нрави на обществото, хулиганството става по-квалифицирано и се наказва по-тежко, като в присъдата се постановява едновременно и обществено порицание.

В доклада се засегна и въпросът за семейството. То е основна клетка — писа в „Работническо дело“ — на социалистическото общество. Не може да има здраво социалистическо общество, ако няма укрепнали и морални семейства в него. Но семейството носи не само изгоди; то носи редица тежести и задължения за неговите членове. Неизпълнението на тия семейни задължения руши устоите не само на семейството, но и на цялото общество. Не само критиката, но и самокритиката трябва да навлезе в нашите социалистически семейства, за да се отстранят слабостите

на този или онзи от двамата съпрузи. Това е предмет и на Наказателния закон.

Кому услужва онзи гражданин, който напусне семейството си и заживее съпружески с друго лице? А кому услужва онзи гражданин, който пък заживее съпружески с лице, което е напуснало семейството си? Партията, Отечественият фронт и другите обществени организации дават обилна просвета в това отношение и много често те успяват да заздравят някои разстроени семейства. Но все още има съпрузи, които изоставят семействата си, без да са прекратили брака си. За тях предложеният наказателен кодекс установява санкция лишаване от свобода до шест месеца или глоба до 1000 лв., а така също и обществено порицание. Тази санкция може да се увеличи от съда, ако изоставеното семейство е многодетно, или представлява от себе си друг тежък случай.

Предложеният наказателен кодекс също регламентира положението на отровните и силно действащи вещества, едни от които са полезно средство в медицината — отровните, а други са такива в бързо развиващата се у нас промишленост, но които представляват обществена опасност, ако бъдат неправилно използвани. Режимът за тяхното произвеждане от нашата млада индустрия и за опазването им е подробно установен от надлежните министерства и нарушаването на така установените правила съставлява нарушение на закона.

Разглежданият наказателен кодекс обявява за обществено опасно използването от свое име или псевдоним някое чуждо произведение на литературата, науката или изкуството, както това също бе изтъкнато от др. министър, като това използване бъде извършено без съгласието на автора и в нарушение на закона за авторското право. Очевидно разглежданият законопроект има предвид престъплението плагиаторство. Това престъпление може да се осъществи в литературата, науката или изкуството и основателно следва да се отреди за него едно съответно наказание, което всякога да се придружава с обществено порицание чрез обнародване на присъдата. Защитата срещу плагиаторството ние срещаме и в Закона за авторското право. Но там тази материя е регламентирана изключително от гледище на гражданското право, а не от гледище на наказателното право. Там плагиатството е оценявано дотолкова, доколкото чрез него се увреждат материалните интереси на този или онзи автор на едно литературно, научно, художествено или подобно на тях произведение.

Но плагиатството като посегателство върху авторското право не е само увреждане на гражданските права на автора на произведението. То крие в себе си и една обществена опасност. Не вещите, а само правата върху тях са предмет

на правна защита. Най-характерен признак на плагиатството е не използването, а издаването на чуждо произведение от свое име или под псевдоним. Поради това напълно основателно законодателната комисия е приела, че дадената в първоначалния проект дефиниция на плагиатството следва да се измени в смисъл: „който издаде или използва чуждо произведение от свое име“, а не „който използва чуждо произведение от свое име“. Нека обясним, че в съответния текст на други законодателства, включително и най-вече на съветското законодателство, също тъй е казано не само използване, но и разгласяване. В съветския текст е казано „оглашение“, което, струва ми се, не означава използване, а по-скоро — разгласяване. С тия добавки на законодателната комисия текстът става по-пълнен и по-уточнен.

Предложеният проект за наказателен кодекс и направените в него изменения от законодателната комисия подобряват съществуващите законни състави на престъпните деяния и установяват нови престъпни състави с оглед настъпилите условия в живота. Този проект по-добре ще отстранява антисоциалистическите и антиобществените прояви, които затрудняват нашето историческо развитие. Като отстранява тия спънки, новопредлаганият наказателен кодекс ще разчисти пътя към всестранното прилагане политиката на правителството — пътя за по-нататъшен възход на нашата родина. Тия въпроси са поставени от нашата народна власт и предложеният проект за наказателен кодекс ги е разрешил успешно.

Поради това ще гласувам за предложения наказателен кодекс и направените от Народното събрание изменения в него като полезни за нашата Родина. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата за изказване народният представител др. д-р Пенчо Костурков.

Д-р Пенчо Костурков: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Действащият сега Наказателен закон бе приет от Първото Народно събрание в третата му редовна сесия през 1951 г. Той запълни една празнина в нашето законодателство, като отрази нуждите на социалистическото общество и стопанско устройство на страната. Това бе един нов Наказателен закон, изграден върху социалистическите принципи за същността на престъплението, целите на наказанието и който същевременно дойде да охрани основите на нашата народнодемократическа държава и интересите на трудещите се. Наказателният закон от 1951 г. внесе значително единство в наказателно-правната ни система, тъй като с него се отмени не само старият наказателен закон, но и редица други зако-

ни, регулиращи наказателна материя. Но все пак, наред с приетия тогава наказателен закон, останаха в сила и се прилагат и днес два други закона от подобен характер. Това са Военно-наказателният закон и Законът за автомобилния транспорт.

С оглед на предимството от пълното кодифициране на правните норми в наказателно-правната област предложеният проект за наказателен кодекс е едно навременно и полезно начинание на Министерството на правосъдието. Както е казано в мотивите на законопроекта, внесен от министъра на правосъдието др. Ради Найденов: „Съществуването на тия три отделни закона, които съдържат еднакви по своя характер разпоредби, е неоправдано с оглед изискването за единната законност в цялата Народна република. Всички граждани трябва да отговарят еднакво по един и същ закон за извършените от тях престъпления.

„Но на основните въпроси — е казано също в мотивите към законопроекта — относно престъпленията, вината, наказанията и пр. . . . , трябва да се даде едно и също разрешение, а в сега действащия Наказателен закон и Военно-наказателен закон някои от наказателно-правните институти и отделни въпроси са уредени по различен начин.“

Именно за да създаде единство в наказателната материя, което не може да се осъществи при съставяне на закона в 1951 г., се предлага за одобрение на Народното събрание внесеният проект за наказателен кодекс. Наред с тази задача с разглеждания проект се внасят и редица промени: изменения, допълнения и включване на нови състави в текстовете на досегашния Наказателен закон. С тези промени, предложени след един период от пет години приложение на закона, от една страна се уточнява текстът на някои състави и изяснява смисълът им, а от друга се попълват празноти в закона, като се предлагат нови състави, чието приемане в системата на Наказателния закон се налага с оглед нуждите на общественото развитие на страната, за по-пълното утвърждаване на народнодемократическата законност и началото на социалистическия хуманизъм.

Накратко ще се спра само на някои изменения в Наказателния закон, тъй като министърът на правосъдието разглежда подробно всички изменения.

Първата и по-съществена промяна, която се прави в бъдещия наказателен кодекс, е премахване прилагането на Наказателния закон по аналогия. Разпоредбата на чл. 2, ал. II от Наказателния закон, че освен състава на престъпленията основания за наказателна отговорност може да бъде и аналогията, бе въведена с изменението на стария Наказателен закон през 1948 г. и бе възприета по изключение и в закона от 1951 г. Това начало, че може някой

да бъде наказан за престъпно деяние, непредвидено изрично в закона, но близко по състав на някои от предвидените престъпления, можеше да има известно оправдание в първите години след 9 септември 1944 г. при някогашната обстановка и се оправдаваше с невъзможността да се обхванат от престъпните състави на закона всяка дейност, която може да вземе разновидни и непредвидими форми. Аналогията обаче бе силно критикувана от някои правни среди като противоречаща на известния правен принцип, че няма престъпление и наказание без закон. Тя противоречеше и на принципа, осветен от съветската наказателно-правна наука, че няма друго основание за наказателна отговорност освен конкретния състав на престъплението. Иначе при нейното приложение се допуска възможност за съда да законодателствува, като създава дори нови състави на престъпление, което не е от негова власт и компетентност.

Друго изменение в новия наказателен закон, с което ясно се подчертава хуманното отношение на нашата социалистическа държава към непълнолетните, е повишаването на наказателно-правното малолетие от 13 г., както бе досега, на 14 г., с което се изравнява наказателното с гражданско-правното малолетие. За тази промяна се изхожда не само от принципа да се оеднакви пълнолетието в гражданския и наказателния закон, но и да се отговори на изискванията на социалистическото схващане, че не е назначението и присъдата главното средство за предпазване на ненавършилите 14 г., пък и изобщо на младежта, за извършване на престъпление, а това са възпитателните мерки, които трябва да бъдат главен фактор за опазване непълнолетните и младежите от отрицателни обществени прояви.

На първо място това е училището и семейството, на които е предоставено да играят важна роля за даване насока на възпитанието на младите и за изграждането им като пълноценна личност. За мнозина тази промяна в наказателното пълнолетие се оправдава и със схващането, че на 13 г. децата още не са в състояние да разбират смисъла и значението на своите действия и да ръководят разумно своите постъпки. Животът показва, че съдебните присъди не постигат предоставената им цел, а социалистическата педагогика осъжда издаването на строги присъди спрямо младежи и ученици, тъй като най-често те не оказват желаното въздействие за превъзпитание и отклоняване на младежите от противообществени прояви.

Както знаем, с Наказателния закон от 1951 г. се въведоха и нови видове наказания, а именно: поправителен труд и обществено порицание, чрез които се цели превъзпитание на лицата, извършили престъпление, и насочването

им към обществено полезен труд. На практика обаче се оказва, че изпълнението на присъдите, по които съдът е наложил наказание поправителен труд без лишаване от свобода на лица, които са нетрудоспособни или не работят в предприятие или учреждение, като домакини, стари и други, не могат да се изпълнят, тъй като нетрудоспособните не следва да бъдат изпратени на работа въобще, а другите категории осъдени никое предприятие или учреждение не иска да ги приеме на работа временно — за срока на поправителния труд.

Вследствие на това много присъди от този вид стояха неизпълнени и се наложи такива осъдени да бъдат помилвани от Президиума — и както каза др. министър на правосъдието такива присъди възлизат на хиляди — което на практика не е правилно с оглед началото за строго изпълнение на присъдите.

Ето защо с новия наказателен закон се изменява ал. III на чл. 24 в смисъл, че за лицата, които не работят в държавни учреждения, предприятия или в обществени организации при постановяването на присъдата, съдът конкретно определя в кое предприятие да бъдат изпратени на работа, а на нетрудоспособните или които не могат да бъдат изпратени на работа, наказанието — поправителен труд — се заменя от съда с глоба до 2000 лв.

Прокарват се и някои изменения в досегашната система на осъждане с допълнителни наказания, специално лишаване от право за получаване на пенсия и упражняване на професия, като осъдените могат в известни случаи да получават занаятчийски или друг вид пенсия и да упражняват някои професии.

С проекта се изменя чл. 36 от Наказателния закон и се дава възможност на съда, когато има изключителни или многобройни сменчаващи вината обстоятелства, не само да определи наказание под най-ниския предел, предвиден от закона, но и да замени наказанието с друго по-леко. В интереса на осъдения, който е изтърпял наказанието си, но не е възстановил причинените вреди и заплатил разходите, за които е осъден, се предоставя на съда да го реабилитира, ако има за това уважителни причини, но което не се отнася за умишлено извършено престъпление, както предлага законодателната комисия. И тук се прокарва началото на ново отношение на социалистическото правосъдие към осъдените, които са показали добро поведение и зачитане на правилата на социалистическия морал, но не са в състояние да заплатят вредите, причинени от тяхното деяние, които често са големи и трудно възстановими, и ако те не са последица на умишлено деяние, както казах по-горе.

Едно важно изменение в Наказателния закон, което се наложи от нуждите на живота и е от обществен интерес, е премахването на наказателното преследване за аборт в някои случаи. С действащия Наказателен закон, макар и при смекчена санкция, абортът бе забранен. Законът предвиждаше наказание за умъртвяване на плода както за бременната жена, така и за лицето, което го извършва. Сведенията на Министерството на народното здраве показват, че въпреки забраната на аборт и предвидените санкции, абортите стават, броят им се увеличава и те се извършват при нехигиенични условия и често от неквалифицирани лица, което излага на опасност здравето и живота на жените.

Поради гореизложеното и по съображение, че борбата против аборт трябва да се води с други средства — възпитателна работа, повишаване на културното и жизненото равнище на трудещите се и др., с проекта се предвижда отменяване на чл. 134 от Закона и се допуска умъртвяване на плода, но само в здравни заведения и по уважителни причини, съгласно правилата, установени от Министерството на народното здраве.

Петгодишната практика по приложение на Наказателния закон показва от друга страна, че отменяването на санкцията за незаконното съжителство — конкубинат, даде лоши обществени резултати. Има многобройни случаи в страната на незаконни съжителства, придружени с изоставяне на жени и деца. Незаконното съжителство по своето разпространение представлява обществена опасност, поради което то се забранява и наказва заанапред.

На последно място искам да спра вашето внимание, другари народни представители, върху полезното и навременно предложение в законопроекта да се засилят санкциите за хулиганството. В разни форми хулиганството — явното неуважение към обществения порядък и морал, се гърши на много места главно от млади хора и причинява открито нарушение на социалистическия морал.

Ето защо, наред с други мерки от обществено-възпитателен характер, необходимо е да се засили наказателната санкция срещу тези, които смушават обществения ред и морал. От тази гледна точка е оправдано повишаването на наказанието до 5 години лишаване от свобода или глоба до 2000 лв. срещу тези, които имат непристойно поведение, буйствуват или имат други хулигански прояви.

Новият наказателен закон внася подобрения в нашата наказателно-правна система; той отговаря на нуждите на общественото развитие и на целите за демократизиране на наказателното право, затова ще гласувам за неговото приемане. *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ д-р Георги Атанасов: Има думага за изказване народният представител др. Янко Марков.

Янко Марков: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Основна задача на нашето социалистическо законодателство е охраняването на Народната република от посегателите, а така също на държавната и социалистическата собственост.

Тази задача се осъществява преди всичко чрез наказателните закони.

Досега, както е казано и в мотивите на законопроекта, в нашата Народна република са в сила и се прилагат главно три закона с наказателно-правни разпоредби: общият Наказателен закон, Военно-наказателният закон и Законът за автомобилния транспорт, което с оглед на изискването за единна законност в цялата Народна република е повече неоправдано.

Нашето социалистическо законодателство изцяло е прието и устроено в системата на народнодемократическата държава. Както законите по другите наши ведомства и министерства, така и съдебните закони са окончателно завършени и присти от Народното събрание. Но с развитието на социалистическото общество и строителството на социализма, с изменяване на самия живот се явява нуждата и за изменение и допълнение на някои закони.

Кодификацията на наказателните закони се налага именно по тия причини — да се съберат в едно всички почти наказателни разпоредби, които ще бъдат в действие у нас, и по този начин да се създаде единна и стройна система на общ наказателен кодекс в Народна република България.

Чрез нашето законодателство ние целим укрепването на нашата народнодемократична власт и изграждането на народнодемократичната държава на широки демократични начала.

Не бихме могли да провеждаме правилно съдебната политика на партията и народното правителство, ако не се ръководим от тези принципи. Приетият наскоро от Народното събрание Закон за избиране на народни съдии и съдебни заседатели идва да покаже именно това, че ние разширяваме и демократизираме нашето правосъдие; свързваме апарата на съда с Отечествения фронт, с народа и осигуряваме най-правилно правосъдие в интереса на трудещите се маси.

Защитата на социалистическата собственост като основа на социалистическия строй у нас е главната задача на нашите народни съдилища.

Издигането, укрепването и утвърждаването на социалистическата законност е също така основна и важна задача

на органите на правосъдието, за утвърждаване на държавната трудова дисциплина, за изпълнението на държавните планове, за самото социалистическо строителство.

С нищо не би могло да се мери буржоазната държава в миналото с нашето законодателство. В миналото у нас, със своето законодателство, съд и приложение буржоазната държава преследваше явно противонародни цели, с всичко тя охраняваше грабителството на капиталистическата класа.

И законодателството на капиталистическите страни днес се различава коренно от нашето законодателство.

Най-характерното за капиталистическото законодателство е това, че то от ден на ден става все по-реакционно.

Нашето законодателство следва примера на съветското законодателство, което е най-прогресивното законодателство в света, то е източник и жив пример за действие на всички народнодемократични страни.

От него се вдъхновяват и всички други прогресивни народи в тяхната борба за освобождение и мир в света.

Другари и другарки народни представители! С новите изменения и допълнения и с внасянето на някои нови текстове в законопроекта наказателният кодекс значително се подобрява и ще способствува за по-нататъшното укрепване на социалистическата стопанска система, за защита правата на трудещите се и утвърждаване на социалистическата законност.

Така, с предложението за изменение на ал. III на чл. 24 и с отменяването на ал. II на чл. 27 — наказанието „поправителен труд“, когато се отнася за нетрудоспособни или за лица, които не могат да бъдат изпратени на работа, се заменя от съда с глоба до 2000 лева, която може да се плати от тия лица, без да се затрудняват много материално, а при невъзможност да се събере глобата, наказанието да не се изпълнява. Това предложение напълно съответствува на социалистическия характер на нашата държава, защото иначе би се получило така, че този, който няма пари, само за това в случая ще трябва да отиде в затвора, а който има — ще си плати глобата и няма да ходи в затвора, което е явно несправедливо.

С отменението на чл. 134 от Наказателния закон и съответното изменение на алинеи I и II на чл. 135 — предвиждащи наказанието както на бременните жени, извършили аборт, така и на лекарите и други лица, извършващи аборт — с проекта се урежда по-целесъобразно тази материя, защото безусловната забрана на аборта не даваше положителни резултати, а бе една от причините бременните да се насочват към различни недобросъвестни лекари, акушерки и баби, което често се отразява много вредно върху здравето на жените, а не са редки и случаите на смърт при такова неправилно абортиране. С проекта

този въпрос се урежда така, че когато се налага да се извърши аборт, това трябва да става само в санитарните заведения, специално определени от Министерството на народното здраве и социалните грижи.

С изменението на чл. 277 се засилват санкциите за самоуправство, понеже проявите на самоуправство са взели ред антисоциални и обществено опасни форми. Засилената санкция в този случай ще способствува да се осигури още по-добро спазване на общественния ред и законност в страната.

Предлаганото съдържание на чл. 288 — наказващ конкуренцията, засета правилно се предвижда в наказателния кодекс, тъй като много бавно — само по пътя на възпитанието и превъзпитанието, което се извършва от нашите обществени организации и другите органи за укрепване на нашето семейство, се постига тази цел. Приемането на предлагания нов чл. 288 ще се отрази благоприятно за укрепване на семейството и особено ползотворно ще се отрази спрямо грижите за малолетните деца.

С оглед на всичко това считам, че с предлаганите изменения и допълнения в Наказателния закон той отговаря още по-добре на нуждите на нашето обществено развитие и затова ще гласувам за него. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Няма други записали се оратори по законопроекта.

Моля министъра на правосъдието, ако има заключително изказване по законопроекта?

Министър Ради Найденов: Нямам.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Докладчикът на законодателната комисия — заключително изказване да имате?

Д-р Димитър Хаджиев: Нямам.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Пристъпваме към гласуване.

Другари народни представители, Бюрото предлага законопроекта да бъде гласуван по части, като първата част обхваща само измененията и допълненията на Наказателния закон до § 74 включително; втората част — престъпления по транспорта; третата част — военни престъпления и четвъртата част — преходни правила.

Има ли други предложения? — Няма.

Кои то другари са съгласни с това предложение, моля, да гласуват. — Мнозинство, Събранието приема.

Моля докладчика на законодателната комисия да докладва законопроекта за гласуване.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (От трибуната. Чете)

„ЗАКОН

за изменение и допълнение на Наказателния закон.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другарите, които са съгласни със заглавието, така както е докладвано, моля, да гласуват. — Мнозинство. Събранието приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (Чете)

„§ 1. Наказателният закон се преименува на Наказателен кодекс.

§ 2. Ал. II на чл. 2 и ал. II на чл. 34 се отменят.

§ 3. В чл. 6, ал. 1, след думите „за да спаси“ се прибавят думите „държавни или обществени интереси, както и“.

§ 4. В точки 1 и 2 на чл. 14 числото „13“ се заменя с числото „14“.

§ 5. В чл. 23 се прибавят следните нови алинеи.

„Във военно време военният съд може да отложи до края на военните действия изпълнението на наложеното наказание „лишаване от свобода“, като изпрати осъдения в действащата армия. Това правило не се прилага спрямо осъдените за престъпления по глава I и по раздел I на глава XIV от особената част на този кодекс.

Когато лицето, по отношение на което е отложено изпълнението на наказанието по реда на предходната алинея, извърши до края на военните действия ново престъпление, съдът може да отмени отлагането на изпълнението на наказанието, наложено с първата присъда.

По ходатайство на началника съдът може напълно или отчасти да освободи осъдения, изпратен в действащата армия по реда на ал. III, от изтърпяване на наложеното наказание, ако се прояви като добър защитник на Родината.

Съдът може и без ходатайство на началника да освободи напълно или отчасти от изтърпяване на наложеното наказание уволнение от действащата армия поради инвалидност.“

§ 6. Ал. III на чл. 24 се заменя със следните три нови алинеи:

„За лицата, които не работят в държавно учреждение или предприятие, в кооперация или в обществена организация, съдът при постановяване на присъдата конкретно определя в кое предприятие да бъдат изпратени на работа. За нетрудоспособните, както и за лицата, които не могат да бъдат изпратени на работа, наказанието „поправителен труд“ се заменя от съда с глоба до 2000 лв.

Ако осъденият на поправителен труд без основателна причина откаже да работи, наказанието се заменя от съда с лишаване от свобода за срока на поправителния труд.

Наказанието „поправителен труд без лишаване от свобода“ не се прилага по отношение на военнослужащите. Вместо това наказание на тях се налага арест до два месеца, който се изтърпява по реда, установен за прост и казармен (гарнизонен) арест.“

§ 7. Ал. II на чл. 27 се отменя.

§ 8. Точка 4 на чл. 28 се изменя, както следва:

„да получава определена пенсия“;

Към същия член се прибавя следната нова алинея II:

„Лицата от редовия и началническият състав на въоръжените сили на НР България, както и запасните могат да бъдат лишени от военна чест, като им се отнемат званието, ордени и военните отличия.“

Ал. II на същия член става ал. III и се изменя така:

„В случаите, предвидени в особената част на този кодекс, съдът лишава или може да лиши осъдения от всички или от някои от правата по предходните алинеи, като се ръководи от характера на извършеното престъпление.“

§ 9. В чл. 30 се прибавя следното изречение:

„Това не се отнася до лишаването от военно звание по ал. II на чл. 28, което може да бъде отново придобито само по установения за това ред.“

§ 10. Чл. 36, ал. I се изменя така:

„При изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства съдът може:

1) да определи наказание под най-ниския предел, предвиден в закона, или

2) да замени: а) смъртното наказание — с лишаване от свобода не по-малко от 15 години; б) лишаването от свобода, когато не е предвиден най-нисък предел — с поправителен труд или глоба до 3000 лв.; в) глобата — с обществено порицание.“

§ 11. Чл. 44, точки 2 и 3 се изменят така:

„2. Лишаването от свобода за повече от 10 години — с лишаване от свобода до 5 години.

3. Лишаването от свобода до 10 години включително — с лишаване от свобода до 2 години.“

§ 12. Чл. 49, ал. I се изменя така:

„Ако до изтичане на определения от съда изпитателен срок осъденият извърши друго престъпление от общ характер, за което макар и след този срок му бъде наложено наказание „лишаване от свобода“ или по-тежко наказание, той изтърпява отделно и отложеното наказание. В противен случай отложеното наказание не се изтърпява.“

Ал. II на същия член се отменя.

§ 13. Към чл. 61 се прибавя следната нова алинея:

„Съдът може да реабилитира осъдения и без да е възстановил причинените вреди и да е заплатил разностите

за които е осъден, ако има за това уважителни причини.“ Това не се отнася за умишлените престъпления по глава III.“

§ 14. В чл. 83, ал. II, след думите „в услуга на чужда държава“ се прибавят думите „или на забранена организация.“

§ 15. Чл. 91а се отменя.

§ 16. Чл. 104, ал. II се изменя така:

„За кражба на такова имущество наказанието е лишаване от свобода от 3 до 15 години.“

Ал. III на същия член става нов чл. 104а със следния текст:

„За грабеж на държавно, кооперативно или друго обществено имущество наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в случаите на членове 185—188 се налагат наказанията, предвидени в тези членове.“

Сегашната ал. IV на чл. 104 става на ал. III.

§ 17. В чл. 106, ал. I, думите „пари или вещи“ се заменят с думите „пари, вещи или други ценности“, а в ал. II на същия член след думите „присвоените вещи“ се прибавят думите „пари или ценности“.

В същия член се прибавя следната нова алинея III:

„С наказанието по предходната алинея се наказва и онзи, който чрез съставяне на документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ даде възможност на някого да получи противозаконно парични суми, вещи или ценности от държавно или обществено учреждение, предприятие или организация, както и онзи, който, като използва такъв документ, получи противозаконно пари, вещи или ценности от такова учреждение, предприятие или организация.“

Досегашната алинея III на същия член става алинея IV, а алинея IV става алинея V и се изменя така:

„За престъпления по алинеи I, II и III в маловажни случаи наказанието е лишаване от свобода до 3 години.“

§ 18. Чл. 107 се изменя така:

„Ако присвоените вещи, пари или ценности бъдат внесени или заместени до откриване на първото заседание на първоинстанционния съд, наказанието е:

1) в случаите по чл. 105, ал. I — лишаване от свобода до 1 година;

2) в случаите по чл. 105, ал. II, и чл. 106, алинея последна — поправителен труд;

3) в случаите по чл. 106, ал. I — лишаване от свобода до 3 години.“

§ 19. В чл. 108, ал. IV, думите „груба небрежност“ се заменят с думите „груба непредпазливост“.

§ 20. В чл. 110 се прибавя следната нова алинея II:

„Предходната алинея не се прилага спрямо съпруга, низходящите, възходящите, братята и сестрите на дееца и техните съпрузи.“

§ 21. В чл. 112 думите „по чл. чл. 104, ал. ал. II и III“ се заменят с думите „по чл. чл. 104, ал. II, 104а“, а думите „106, ал. ал. I, II и III“ се заменят с думите „106, ал. ал. I—IV“.

§ 22. Текстът на чл. 116 се заменя със следния текст:

„Който продаде стока по цена над определената или получи за услуга възнаграждение по-голямо от законно допустимото, се наказва с лишаване от свобода до 3 години. Това не се отнася до онези, които имат право да продават на свободни цени.“

В маловажни случаи наказанието е глоба до 2000 лв.“

§ 23. Ал. I на чл. 118 се изменя така:

„Който в определения срок не предаде на държавата селскостопански произведения, подлежащи на задължителни държавни доставки, се наказва с глоба от 40 до 4000 лв.“

Ал. III на същия член се изменя така:

„Във всички случаи произведенията се конфискуват, а ако не са налице, налага се глоба в размер на тяхната равностойност в пари по пазарни цени. Наказанието по тази алинея не се налага, ако доставката бъде изпълнена доброволно до откриване на първото заседание на първоинстанционния съд.“

§ 24. Чл. 121 се изменя така:

„Продавач, който измами купувач при тегленето или меренето на стоки или който си служи с неверни мерки или теглилки или с такива, които не са снабдени със знак, че са проверени, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

Със същото наказание се наказва:

а) който измами купувача чрез примесване на чужди вещества или влошаване качеството на стоката по друг начин, и

б) който измами клиента относно качеството на стоките, материалите или услугите.

В маловажни случаи по алинеи I и II наказанието е глоба до 2000 лв.

Който измами купувача при пресмятане на цената и вземе за продадената стока сума по-голяма от следващата се, се наказва с глоба до 2000 лв.“

§ 25. След чл. 121а се създава нов чл. 121б със следния текст:

„Който наруши постановленията или разпорежданията на Министерския съвет относно монопола на външната търговия, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

В маловажни случаи по предходната алинея наказанието е поправителен труд или глоба до 4000 лв.“

§ 26. В чл. 125 след думите „120, ал. I“ се прибавя „121б, ал. I.“

§ 27. В чл. 128 думите „а в случаите на чл. 127“ — се заменят с думите „а в случаите на чл. 127, точки 1—6 и 9“.

§ 28. В чл. 131, ал. III, думите „а в особено тежки случаи — смърт“ се заменят с думите „а в особено тежки случаи с лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт“.

§ 29. Чл. 134 се отменя.

§ 30. Алинеи I и II на чл. 135 се изменят така:

„Който със съгласието на бременна жена умъртви плода и извън здравните заведения, определени от Министерството на народното здраве и социалните грижи, или в нарушение на установените от това министерство правила, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, а ако виновният няма медицинска квалификация — с лишаване от свобода до 5 години.“

Ако умъртвяването на плода е извършено без съгласието на бременната, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 8 години.“

§ 31. В чл. 140 думите „до 3 години“ се заменят с думите „до 5 години.“

§ 32. В чл. 142 думата „тъжителят“ се заменя с думата „пострадалият“.

§ 33. В ал. II на чл. 146 думите „от 2“ се заличават, а в ал. IV думите „от 3“ се заличават.

§ 34. В чл. 147 се прибавя нова ал. III със следния текст: „Лице, което страда от венерическа болест и след покана от надлежните държавни органи откаже да се лекува, се наказва с поправителен труд.“

§ 35. В чл. 150 думите „до една година или с поправителен труд“ се заменят с думите „до три години или с поправителен труд и с обществено порицание.“

§ 36. Към чл. 163 се създава нова ал. II със следния текст:

„Лекуващите лекари и други служебни лица могат да дадат сведения относно болестта на венерично болен и обстоятелствата, при които той се е заразил, само по нареждане на прокурорските или съдебните органи.“

§ 37. В ал. I на чл. 165 след думите „или с поправителен труд до 3 месеца“ се прибавят думите „или с глоба до 400 лв.“

§ 38. В ал. I на чл. 166 след думите „или с поправителен труд до 6 месеца“ се прибавят думите „или с глоба до 600 лв.“

§ 39. Към чл. 167 се прибавя следната нова алинея III:
„Ал. II на чл. 166 се прилага и в случаите на клеветата по този член, а ал. II на чл. 165 — само в случаите на точки 1 и 2.“

§ 40. В чл. 176, ал. II, след думите „положение на зависимост“ се прибавят думите „или ако е извършено с лице, ненавършило 14 години“.

§ 41. Чл. 179 се изменя така:

„За престъпленията по членове 141, 144, точка 4, и 145 в случаите на средна и лека телесна повреда, чл. 144, точка 5, в случаите на лека телесна повреда и по чл. 146, ал. I, членове 159, 161, 162, алинеи I, III и IV, членове 163, 164, ал. I, членове 165, 166, 167, точки 1 и 2, наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия.“

§ 42. В чл. 182 думите „от една“ се заличават.

§ 43. В чл. 200, ал. I, на края след думите „с лишаване от свобода до 3 години“ се прибавят думите „но с не по-тежко наказание от предвиденото за самото престъпление.“

§ 44. След чл. 201 заглавието „Особени разпоредби“ се заличава и вместо него се създава нов раздел „9. Плагиатство“.

§ 45. Текстът на чл. 202 става алинеи I и II на чл. 203, а чл. 202 придобива следното съдържание:

„Който издава или използва под свое име или под псевдоним чуждо произведение на литературата, науката или изкуството в нарушение на Закона за авторското право, се наказва с лишаване от свобода до 1 година или с глоба до 5000 лв. Във всички случаи виновният се наказва и с обществено порицание чрез обнародване на присъдата.“

Със същото наказание се наказва и онзи, който представи за регистрация или регистрира от свое име чуждо изобретение или рационализация.“

§ 46. След чл. 202 се създава ново заглавие — „Особени разпоредби“.

В чл. 203, текстът на който става ал. III на същия член, се прибавя като алинеи I и II текстът на чл. 202, който има следното съдържание:

„За повреда на имот по чл. 201 наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия с изключение на случаите, когато специални закони разпореждат друго.“

За кражба, обсебване, измама, изнудване, злоупотреба на доверие и укривателство наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия, ако той е съпруг, възходящ, низходящ или роднина по сѣребърна линия до втора степен на виновния или живее в едно общо домакинство с него, или ако пострадалият е настойник или попечител на виновния“.

§ 47. В чл. 213 се прибавя като ал. II текстът на чл. 217, който има следното съдържание:

„Който повреди или унищожи надписи, афиши, плакати, обявления или други подобни, поставени по разпореждане на длъжностно лице или на обществена организация, се наказва с поправителен труд до три месеца или с глоба до 120 лв.“

§ 48. Ал. II на чл. 215 се изменя така:

„Който, без да има право, носи формени дрехи, служебен знак, медали, ордени или нагърдни знаци, се наказва с лишаване от свобода до 3 години или с поправителен труд.“

§ 49. В чл. 223, ал. I, думите „под клетва или“ се заличават.

§ 50. Текстът на чл. 240 става алинеи I и II на чл. 217, който придобива следното съдържание:

„Който подправи или пусне в обръщение подправени официални удостоверителни знаци, като печати, знаци за качеството на благородни метали, входни билети, билети, за превоз и други такива, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

Който съзнателно се ползува от такъв подправен знак, се наказва с поправителен труд до 6 месеца или с глоба до 800 лв.“

Към същия член се прибавя следната нова алинея III:

„Който без надлежно разрешение изготви печат на държавна или обществена организация, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 51. Наименованието на глава VIII от особената част на Наказателния закон, което гласи: „Подправка на парични или други знаци“, се изменя така: „Престъпления против паричната и кредитната система“.

§ 52. Текстът на чл. 240 става алинеи I и II на чл. 217, а чл. 240 добива следното съдържание:

„Който наруши постановленията или разпоредженията на Министерския съвет относно валутните ценности, се наказва с лишаване от свобода до 3 години и с глоба до 40 000 лв.

Ако валутната ценност, предмет на престъплението, не надминава 1000 лв., наказанието е глоба в двоен размер от тази стойност.

Предметът на престъплението по предходните алинеи се отнема в полза на държавата.“

§ 53. В чл. 241 на края след думите „от правата по чл. 28“ се прибавят думите „а за престъплението по чл. 240, ал. I, съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния, както и да го лиши от право по чл. 28.“

§ 54. В ал. II на чл. 242 на края думите „от 3 до 10 години“ се заменят с думите „до 8 години“.

Ал. III на същия член се отменя.

§ 55. В ал. I на чл. 243 на края думите „от 5 до 10 години“ се заменят с думите „до 10 години“.

§ 56. В чл. 244 на края думите „от 5 до 10 години“ се заменят с думите „до 10 години“.

§ 57. В чл. 245 след думите „държавно учреждение или предприятие“ се прибавят думите „кооперация или друга обществена организация“.

§ 58. В чл. 277 думите „поправителен труд до 6 месеца“ се заменят с думите „лишаване от свобода до 3 години или глоба до 4000 лв.“

§ 59. Чл. 279 се изменя така:

„Който си присвои звание или упражнява професия или занаят, без да има право за това, се наказва с поправителен труд до 6 месеца или глоба до 200 лв.“

Ако деянието е извършено с користна цел, наказанието е лишаване от свобода до 3 години.“

§ 60. Чл. 281 се изменя така:

„Който предава по радио, телефон или по друг начин неверни повиквания или заблуждаващи знаци за помощ, злополука или тревога, се наказва с лишаване от свобода до 2 години или глоба до 3000 лв.“

§ 61. Чл. 283, ал. I се изменя така:

„За непристойно поведение, буйство или други хулигански прояви, когато това не съставлява по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода до 5 години или глоба до 2000 лв. и обществено порицание.“

Ал. II на същия член се отменя.

§ 62. Ал. II на чл. 286 се отменя.

Към същия член се прибавят като алинеи II и III алинеи I и III на чл. 288, които имат следното съдържание:

„Длъжностно лице по гражданското състояние, което извърши бракосъчетание, като знае, че има законна пречка за сключването на брака, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.“

Свещенослужител, който извърши религиозен обред за бракосъчетание, без да е сключен преди това брак по надлежния ред, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 63. В чл. 287, ал. I, думите „измамлив или“ се заличават.

§ 64. Алинеи I и III на чл. 288 стават съответно алинеи II и III на чл. 286, ал. II се заличава, а чл. 288 добива следното съдържание:

„Съпруг, който напусне семейството си и заживее съпружески с друго лице, се наказва с лишаване от свобода до 6 месеца или глоба до 1000 лв. и обществено порицание.

Със същото наказание се наказва и лицето, с което съпругът е заживял.

При тежки случии, както и при повторение, виновните се наказват с лишаване от свобода до 3 години.“

§ 65. Чл. 293 се изменя така:

„Български гражданин, който се отклони от военна служба, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, а ако е навършил 28-годишна възраст — с лишаване от свобода до 5 години“.

§ 66. Чл. 294 се изменя така:

„Длъжностно лице, което даде неверни сведения за семейното положение или здравословното състояние на младеж, подлежащ на военна служба, или състави непълни или неправилни повиквателни списъци, или допусне да се заместят младеж, подлежащ на военна служба, с друго, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.“

Към същия член се прибавят следните нови алинеи:

„Който наруши задълженията си по военния отчет на хората, превозните средства, животните и други снаряжения извън случаите, предвидени в специалните закони по военния отчет, се наказва: в мирно време с лишаване от свобода до 3 години и глоба до 4000 лв., ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление, а във военно време — с лишаване от свобода от 3 до 10 години и глоба от 4000 до 20 000 лв.

Който не изпълнява разпорежданията, свързани с подготовката и провеждането на мобилизацията, или пречи на нейното нормално провеждане, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години, а в особено важни случаи — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години.

Ако деянието по предходната алинея е извършено по непредпазливост, наказанието е поправителен труд до 6 месеца и глоба до 200 лв.

Който прояви недобросъвестност при медицинско освидетелстване на воннослужащи, запасни или наборници, при прегледа на технически и превозни средства или на животни и снаряжения във връзка с военния отчет, се наказва в мирно време с лишаване от свобода до 10 години и глоба до 4000 лв., а във военно време — с лишаване от свобода от 5 до 15 години и глоба до 10 000 лв.“

§ 67. Чл. 299, ал. I, се изменя така:

„Който загуби материали, документи, издания или други такива, съдържащи сведения, които съставляват държавна тайна, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.“

§ 68. Чл. 301 се изменя така:

„Който умишлено или по непредпазливост разгласи сведения от военно, стопанско или друго естество, които по своя характер не са държавна тайна, но чието разгласяване е забранено със закон или със заповед, се наказва с лишаване от свобода до 3 години. Със същото наказание се наказва и онзи, който събира такива сведения с цел да ги разгласи.“

§ 69. Чл. 302 се изменя така:

„Който умишлено или по непредпазливост не спазва установените правила за опазване на държавната тайна и с това създаде възможност за разкриването ѝ, се наказва с лишаване от свобода до 2 години или с поправителен труд, или с глоба до 1000 лв.“

§ 70. В чл. 306 думите „и 276“ се заменят с думите „276, 294, ал. III и ал. V, предложение второ“.

§ 71. След чл. 317 се създава нов чл. 317а със следното съдържание:

„Разпоредбите на членове 312, 313, 314, ал. I, чл. 315, ал. I, членове 316 и 317 се прилагат съответно и за отровните и силно действащи вещества, поставени под разрешителния режим на народната милиция, както и за упойващите вещества, поставени под разрешителния режим на Министерството на народното здраве и социалните грижи.“

§ 72. Ал. I на чл. 320 се изменя така:

„Който умишлено повреди влак или подвижен железопътен състав, самолет, автомобил, електротранспортно средство (тролейбус, трамвай и други такива) или принадлежности към тях, или който умишлено повреди или допусне да се повреди, заседне или потъне кораб и с това изложи на опасност живота или имота на друго, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в особено тежки случаи — със смърт.“

§ 73. След ал. II на чл. 322 се прибавя следната нова алинея III:

„Който прекъсне телеграфни, телефонни или радиосъобщения при преустройство на имущество, към което има прикачени проводници или съоръжения, без да има за това разрешение от органите на Министерството на пощите, телеграфите и телефоните, се наказва с глоба от 40 до 800 лв.“

§ 74. След чл. 322 се прибавя нов чл. 322а със следния текст:

„Който:

а) построи или използва радиопредавателна уредба, без да има писмено разрешение, или използва такава за цели, непозволенни по даденото му разрешение;

б) изменя без разрешение мощността, честотата или повиквателния знак на радиопредавателната уредба или

в) пречи или смуцава действието на радиосъобщителни, радиоразпръсквателни или радиотранслационни станции, се наказва с лишаване от свобода до 5 години и глоба до 4000 лв. и конфискуване на апаратурата."

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другари и другарки народни представители, ще гласуваме така, както са докладвани измененията и допълненията на Наказателния закон от § 1 до § 74 включително.

Който другари народни представители са съгласни с тия текстове, както се докладхваха, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (Чете)

„§ 75. След чл. 332 се създават следните нови глави:

XIII

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО ТРАНСПОРТА

333. Работник или служител по транспорта или собственик на моторно превозно средство, включено в транспорта за общо ползуване, който наруши трудовата дисциплина (правилата за движението, изискванията за доброкачественост на ремонта на подвижния състав, пътя и съоръженията, правилата за натоварване и съхраняване на товарите и други такива), от което последва или може да последва повреда или унищожаване на подвижния състав, пътя или съоръженията, опасност за живота на хора, значително неизпълнение на плана за превозите или други значителни вредни последици, се наказва с лишаване от свобода до 15 години.

Ако от това последва смърт на повече от едно лице или ако деянието е извършено в пияно състояние; наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години, а в особено тежки случаи — смърт.

334. Ако деянието по чл. 333 е извършено по непредпазливост, наказанието е:

по ал. I — лишаване от свобода до 10 години или поправителен труд;

по ал. II — лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а в особено тежки случаи — лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт.

335. Който без разрешение от надлежните власти измени конструкцията на моторно превозно средство, се наказва с лишаване от свобода до 3 години или с глоба до 2000 лв.

Съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

336. Който укрива от регистрацията моторно превозно средство, се наказва с лишаване от свобода до 1 година или с глоба до 1000 лв.

Съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

337. Наказва се с лишаване от свобода до 1 година или с глоба до 1000 лв.:

а) който си служи с контролни знаци, издадени за друго превозно средство, или с такива, неиздадени от органите на народната милиция;

б) който управлява моторно превозно средство, без да има право за това;

в) който пуска в движение или управлява технически неизправно моторно превозно средство, застрашаващо сигурността на движението;

г) водач на моторно превозно средство, който през време на работа или непосредствено преди започване на работа систематически употребява алкохол;

д) водач на моторно превозно средство от автомобилния транспорт, който с користна цел превозва пътници или товари не по надлежния ред.

338. За кражба, грабеж, обсебване, повреда, унищожаване или палеж на вещи, собственост на частни лица, извършени през времето от получаването на вещите за превоз от предприятието за превоз до предаването им на получателя, деецът се наказва по съответните разпоредби на глава III от особената част на настоящия кодекс, като се прилага и особената разпоредба на същата глава.

Особена разпоредба

339. За престъпленията по чл. 333 съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28. Ако същото престъпление е извършено от собственик на моторно превозно средство, включено в транспорта за общо ползване, съдът може да постанови конфискация на моторното превозно средство.

В случаите на членове 336 и 337, букви „а“, „в“, „г“ и „д“, съдът може да лиши виновния от право да упражнява съответната професия съгласно чл. 28.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другари народни представители, ще гласуваме докладваното подзаглавие „Престъпления по транспорта“, включващо текстовете от § 75 — чл. 332 до чл. 339 вкл.

Които са съгласни с този отдел, както се докладва, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (Чете)

„XIV

ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

340. По съответните членове на настоящата глава носят отговорност:

- а) военнослужащите;
- б) лицата от редовия, началнически и оперативния състав от поделенията на Министерството на вътрешните работи;
- в) миналите в запас офицери, на които е предоставено правото да носят военна униформа, за престъпления, извършени при нейното носене;
- г) военнопленниците от неприятелска армия за извършени престъпления по членове 352, 353 и 368;
- д) неупоменатите в този член лица за съучастие във военни престъпления.

1. Предателство

341. Който с предателска цел премине на страната на врага или с такава цел премине в чужда държава, се наказва с лишаване от свобода за срок от 20 години или смърт.

342. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля предаде или остави в негово разположение поверени му военни сили или средства за водене на война, не унищожи или не приведе в негодност такива средства, а също така не вземе надлежните мерки за тяхното унищожаване или привеждане в негодност, когато ги грози непосредствена опасност от завземане от неприятеля, се наказва със смърт.

343. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля не изпълни дадените му за боя заповеди или разпореждания, се наказва със смърт.

344. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля, макар и да не е получил заповед за военни действия, но като е било необходимо да се действа своевременно не предизвика издаването на такава заповед или при неотложни обстоятелства не действа по собствен почин, се наказва със смърт.

345. Приготовлението за извършване на престъпление по този раздел, както и по глава I, ако е извършено от

лице от категорията на тези, упоменати в чл. 340, се наказва с наказанието, предвидено за довършеното престъпление.

346. Членове 92, 93, 95 и 96 се прилагат съответно и за престъпленията по този раздел, включително когато престъпленията по изброените текстове са извършени от граждански лица.

2. Отклонение от военна служба

347. Който без разрешение напусне частта или мястото на службата си за не повече от едно денонощие, се наказва за самоволна отлъчка по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За самоволна отлъчка във военно време наказанието е лишаване от свобода до 7 години.

348. Ако самоволната отлъчка е продължила повече от едно денонощие, виновният се наказва за дезертьорство с лишаване от свобода до 3 години.

Ако дезертьорството е извършено повторно, от група лица или е продължило повече от 5 денонощия, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За дезертьорство във военно време наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

349. Който умишлено или по непредпазливост не се яви в срок на служба при назначение, превод, командировка, от отпуск, от военно-лечебно или военно-изправително място, както и запасен, който не се яви в срок на учебен или проверочен сбор или при мобилизация, се наказва съответно по чл. 347 или 348.

350. Който се отклони от задължение по военната служба чрез причиняване на каквото и да е разстройство на здравето, симулиране на болест, подправка на документ или по друг измамлив начин, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За същото престъпление в особено важни случаи или ако е извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

351. Който откаже да изпълнява задължения по военната служба или систематически се отклонява от изпълнението им, се наказва с лишаване от свобода до 10 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.

3. Престъпления против подчинеността и военната чест

352. Който не изпълни или откаже да изпълни заповед на началника си, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

За същото престъпление, извършено от група лица или от лице от началническия състав, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

За престъпления по предходните алинеи в особено важни случаи или във военно време наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

За неизпълнение на заповед при бойна обстановка наказанието е смърт.

Ако неизпълнението на заповед е извършено по не-предпазливост, виновният се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до една година, а във военно време с лишаване от свобода до пет години.

353. Който не изпълни законно искане, нападне, възпрепятства или се съпротиви на лице, което изпълнява задължение по военната служба или принуждава такова лице да наруши задълженията си, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

Който нападне или заплаши началника си, се наказва с лишаване от свобода до 5 години, а ако това е извършено при или по повод изпълнение на служебните задължения на началника, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За престъпления по предходните алинеи, извършени от група лица, с употреба на оръжие, в особено важни случаи, във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

354. Който изрази недоволство против разпоредба или заповед на началника, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години, а във военно време с лишаване от свобода до 10 години.

355. Който обиди присъствено или задочно или наклевети лице, упоменато в чл. 340, букви „а“, „б“ и „в“, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За същите престъпления, извършени от подчинен спрямо началник или от младши спрямо старши, наказанието е лишаване от свобода до 3 години.

Ако обидата по ал. 1 е извършена чрез насилствени действия, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

356. За лека телесна повреда, причинена от началник на подчинен или от подчинен на началник, наказанието е лишаване от свобода до 3 години, ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление.

4. Длъжностни престъпления

357. Който злоупотреби с властта или със служебното си положение, не изпълни задължението си по служба или превии властта си и от това произлязат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

За същите престъпления, извършени с цел за облага или във военно време, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години, а в особено важни случаи — лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт.

358. Който недобросъвестно или небрежно изпълнява служебните си задължения и от това произлязат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години.

Ако произлезлите вредни последици са тежки или престъплението е извършено във военно време, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 2 години.

359. Който загуби или изостави вещи, дадени му за лична употреба по служба, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 2 години, а в особено важни случаи — с лишаване от свобода до 5 години.

5. Престъпления против караулната (постовата, патрулната) и вътрешната служба

360. Който умишлено или по непредпазливост наруши уставните правила на караулната, постовата или патрулната служба или издадените въз основа на тези правила разпореждания, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, извършено при обект от особено важно държавно или военно значение, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

За същото престъпление, ако е съпроводено с настъпване на вредни последици, за предотвратяване на които е установен караулът, постът или патрулът, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 10 години.

За престъплението по алинеи II и III, извършени във военно време или при бойна обстановка, или в особено важни случаи, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

Съобразно с предходните алинеи се наказват и нарядните лица, които нарушават установените правила по наблюдението или оповестяването във връзка с осигуряване на противовъздушната отбрана.

361. Лице от денонощния наряд, което умишлено или по непредпазливост наруши уставните правила на вътре-

шната служба, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 6 месеца.

За същото престъпление, ако е съпроводено с настъпване на вредни последици, за предотвратяването на които е установен нарядът, наказанието е лишаване от свобода до 2 години, а във военно време, бойна обстановка или в особено важни случаи — лишаване от свобода до 10 години.

362. Лице от състава на граничния наряд, което умишлено или по непредпазливост наруши правилата по охраната на държавната граница, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

За същото престъпление, ако се е изразило в самоволно изоставяне или незаемане на охранявания обект или участък от държавната граница, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За престъпленията по предходните алинеи в особено важни случаи наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт.

6. Престъпления във връзка с военните действия

363. Началник, който, макар и по непредпазливост, извърши някое от престъпленията, посочени в членове 342, 343 и 344, не с цел да подпомогне неприятеля, но в нарушение на военните правила, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

364. Командир на погиващ военен кораб, който, без да е изпълнил докрай служебния си дълг, изостави кораба, както и лице от корабния екипаж, което без разпореждане на командира си стори същото, се наказва със смърт.

365. Военнослужаш, който самоволно напусне полесражението във време на бой или се предаде в плен, без това да се налага от бойната обстановка, или откаже във време на бой да действа с оръжие, се наказва със смърт.

366. Военнослужаш, който ограби, открадне, присвои, повреди, унищожи или противозаконно отнеме имущество на население, намиращо се в района на военните действия, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

367. Военнослужаш, който на полесражението отнеме вещи от ранен, пленник или убит с намерение противозаконно да ги присвои, се наказва за мародерство с лишаване от свобода не по-малко от 3 години, а в особено важни случаи — със смърт.

368. Военнослужаш, който писмено или по друг начин влезе във връзка с лице, което се намира в неприятелска

страна, неприятелска войска или в местност, заета от последната, се наказва по дисциплинарен ред или с лишаване от свобода до 3 години.

7. Престъпления, нарушаващи международни конвенции

369. Военнослужаш, който се отнася жестоко към военнопленници или небрежно изпълнява възложените му задължения по отношение на лечението или грижите за болни или ранени военнопленници, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

370. Военнослужаш, който в района на военните действия носи знака на Червения кръст или Червения полумесец, без да има право, както и началник, който разпорежда това, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

371. Военнослужаш, който във военно време злоупотребява с флаг или знак на Червения кръст или Червения полумесец или с цвета, определен за транспортните средства за санитарна евакуация, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

ОСОБЕНА РАЗПОРЕДБА

372. За престъпленията по тази глава, за които максимумът на предвиденото наказание е лишаване от свобода над 10 години или смърт, съдът лишава осъдения от права по чл. 28 и постановява конфискация на част или на цялото имущество.

За престъпленията по чл. 348, ал. II, чл. 350, ал. I, чл. 351, ал. I, чл. 352, ал. II, чл. 353, ал. ал. I и II, чл. 354, предложение II, чл. 360, ал. III, чл. 361, ал. II, предложение II, и чл. 362, ал. II, съдът може да постанови конфискация на част или на цялото имущество на виновния и да го лиши от права по чл. 28.

§ 76. Чл. 333 става чл. 373.

В алинея последна на същия член на края думите „и по сватовство до втора степен“ се заличават.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари, които са съгласни с така докладвания раздел — военни престъпления, включващ от чл. 340 до 373 вкл., моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев: (Чете)

„ПРЕХОДНИ ПРАВИЛА

§ 77. Членове 338—340 се заличават, а членове 334, 335, 336 и 337 стават съответно 374—377 и се прилагат във връзка с влизането в сила на Наказателния закон от 13 февруари 1951 г.

§ 78. Чл. 47, ал. II, изречение първо от Закона за лицата и семейството се прилага за заварените случаи, попадащи под действието на чл. 288 от този кодекс, само когато от законния брак има малолетни деца.

§ 79. Отменят се:

1. Военно-наказателният закон.

2. Указът за неприлагане на чл. 51 от Наказателния закон, амнистията до 9 септември 1944 г. и Наредбата-закон за освобождаване от изтърпяване наказания за деяния, извършени до 9 септември 1944 г. (обнародван в „Известия на Президиума на Народното събрание“, брой 6 от 1953 г.)

3. Чл. 121, ал. II, членове 122, 124 и 125 от Указа за всеобщата военна служба в Народна република България;

4. Членове 49, 50, точки 2 и 3, 51, 52 и 54 от Закона за автомобилния транспорт.

5. Законът за борба с венерическите болести.“

ИЗМЕНЕНИЯ В ДРУГИ ЗАКОНИ И УКАЗИ

§ 80. В Наказателно-процесуалния кодекс:

1. Във всички текстове на Наказателно-процесуалния кодекс думата „военен“ се заменя с думата „военнослужещ“, а думата „приравнен“ се заменя с думата „волнонаемен“.

2. В чл. 92, буква „а“, след числата „295—301“ се прибавят числата „341—346“, а думите „и чл. чл. 42—48 от Военно-наказателния закон“ се заличават.

3. В чл. 143, ал. II, след числата „295—301“ се прибавят числата „341—346“, а думите „чл. чл. 42—48 от ВНЗ и чл. 32 от ЗСЦ“ се заличават.

4. В чл. 277, ал. I, след числото „320“ се прибавят числата „341—346“, а думите „и чл. чл. 42—48 от ВНЗ“ се заличават.

5. Чл. 294, ал. II, се изменя така:

„Лицата по чл. 340, буква „в“ от Наказателния кодекс се съдят от военните съдилища, ако са извършили военни престъпления.“

6. Чл. 295 се изменя така:

„На военните съдилища са подсъдни делата за престъпления, извършени от граждански лица в съучастие или съпричинителство с военнослужещи или волнонаемни.

На същите съдилища са подсъдни делата за военни престъпления, извършени от граждански лица в съуча-

стие или съпричинителство с лица по чл. 340, буква „в“ от Наказателния кодекс.

Делата за престъпленията „недоносителство“ и „укривателство“, извършени от граждански лица по престъпления, подсъдни на военните съдилища, се разглеждат от същите съдилища.“

7. Ал. I на чл. 296 се изменя така:

„На първоинстанционните военни съдилища са подсъдни всички дела освен подсъдните на Върховния съд на Републиката — военна колегия.“

8. В чл. 297, буква „а“, на края думите „чл. 3, точка 1 от Военно-наказателния закон за извършените от тях военни престъпления“ се заменят с думите „чл. 340, буква „в“ от Наказателния кодекс за извършените от тях военни престъпления.“

В буква „б“ на същия член след думата „съучастие“ се прибавят думите „или в съпричинителство“.

9. В чл. 360, ал. I, думите „и с какво се заменява глобата, ако тя не може да се събере или ако осъденият е непълнолетен“ се заличават.

10. Ал. II на чл. 361 се отменя.

§ 81. В Указа за уреждане на вътрешната търговия:

Чл. 11 се изменя така:

„За деянията по чл. 10 се прилагат разпоредбите на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

Същите разпоредби се прилагат и в следните случаи:

а) по чл. 116, ал. II от Наказателния кодекс, ако взетата в повече сума не надминава 20 лв.;

б) по чл. 121, ал. III от същия кодекс, ако взетата в повече сума не надминава 20 лв.;

в) по чл. 121, ал. IV от същия кодекс.“

§ 82. В Указа за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства и за наказанията за валутни нарушения:

Членове 1 и 2 се изменят така:

„1. Престъпленията по чл. 121б и чл. 240, алинеи I и II от Наказателния кодекс се констатираат с акт, съставен от органите на Министерството на финансите.

2. За престъпленията по чл. 240, ал. II от Наказателния кодекс се прилагат разпоредбите на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

Наказателните постановления се издават от министъра на финансите или от , определени от него длъжностни лица.“

ОСОБЕНА РАЗПОРЕДБА

§ 83. Думите „Наказателен закон и Военно-наказателен закон“ във всички закони и укази се заменят с думите „Наказателен кодекс“.

§ 84. Настоящият закон влиза в сила 7 дни след неговото обнародване.

Относно заварените при влизането на този закон случаи, попадащи под действието на чл. 288, разпореждането на този член влиза в сила 6 месеца след обнародването на този закон.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ще гласуваме раздела „Преходни правила“.

Ония другари народни представители, които са съгласни с преходните правила, включващи §§ 77 до § 84 включително, моля, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Пристъпваме към следващата точка от дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата.

Бюрото предлага мотивите и текстът на законопроекта да не се четат.

Има ли друго предложение? — Няма.

Ония, които са съгласни с това предложение, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

(Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание поместват се мотивите и текстът на законопроекта, както са внесени за разглеждане:

МОТИВИ

към законопроекта за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата

Другарки и другари народни представители! Съгласно чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание Президиумът на Народното събрание може да издава укази във връзка с държавния бюджет и държавния народностопански план, когато Народното събрание не заседава.

Тези укази Президиумът е длъжен да внесе за одобряване от Народното събрание в първата му сесия след издаването им.

След приключването на четвъртата извънредна сесия на Второ Народно събрание на 14 декември 1955 г. до 1

февруари 1956 г. Президиумът на Народното събрание е издал само един указ, подлежащ на утвърждаване, а именно Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата.

По гореизложените съображения молим, другарки и другари народни представители, да обсъдите и приемете предложения ви законопроект за одобряване на посочения указ.

Председател на Президиума на Народното събрание:
Г. Дамянов

Секретар на Президиума на Народното събрание:
М. Минчев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата

Член единствен. Одобрява се Указът за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата, издаден от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България, във връзка с чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание, на 30 декември 1955 г.)

Има думата докладчикът на законодателната комисия др. Никола Джанков, за да докладва предложението на законодателната комисия.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата

Законодателната комисия предлага на Народното събрание да гласува и приеме горния законопроект така, както е предложен от Президиума на Народното събрание, без изменение.

Председател на законодателната комисия: **Б. Лозанов.**

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има ли някои другари народни представители, които желаят да взе-

мат думата по този законопроект? — Няма. Тогава ще пристъпим към гласуване.

Моля др. Джанков да прочете текста на законопроекта.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„ЗАКОН

за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с прочетеното заглавие на законопроекта, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„Член единствен. Одобрява се Указът за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата, издаден от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народната република България, във връзка с чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание, на 30 декември 1955 г.“

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Другари! Които са съгласни с докладвания член единствен на законопроекта, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към разглеждане на последната точка от дневния ред за днешното заседание:

Предложение от Ради Найденов, министър на правосъдието, относно избиране на съдии за Върховния съд на Народна република България.

Това предложение аз ще ви го прочета.

„До Бюрото на Второ Народно събрание

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Ради Найденов, министър на правосъдието.

Другари и другарки народни представители! В шата за 1956 г. на Върховния съд на Народна република България се дават три шатни единици за членове-съдии. Поради преминаването на един от председателите на отделение др. Борис Симеонов Бъров на друга работа, във Вър-

ховния съд се освобождава едно място за председател на отделение.

Член-съдията при Върховния съд др. Антон Николов Лсков е в дългосрочен отпуск по болест, а също така има още няколко другари, които често отсъствуват по-продължително време поради влошеното им здравословно състояние, което се отразява чувствително върху ритмичното и бързо движение на делата във Върховния съд, поради което се налага избирането на един другар за член-съдия при условията на чл. 64 от Кодекса на труда — да замества отсъстващите в по-продължителен отпуск по болест.

Количеството на работата във Върховния съд налага незабавното попълване състава му със съдии на новооткритите три места, овакантеното място за председател на отделение и един съдия по чл. 64 от Кодекса на труда, или всичко 5 съдии и един председател на отделение.

Съгласно чл. 61 от Конституцията на Народна република България и чл. 25, ал. I от Закона за устройството на съдилищата съдиите във Върховния съд се избират от Народното събрание.

Поради изложените съображения предлагам Народно-то събрание на предстоящата си февруарска сесия да обсъди въпроса и ако намери предложението за правилно, съгласно членове 58 и 61 от Конституцията на Народна република България и чл. 25, ал. I от Закона за устройство на съдилищата, да гласува.

РЕШЕНИЕ

за освобождаване от длъжността председател на отделение при Върховния съд на Народна република България:

Борис Симеонов Бъров — председател на отделение при Върховния съд на Народна република България, поради преминаване на друга работа.

За избор на председател на отделение и членове-съдии във Върховния съд на Народна република България:

I. Избира за председател на отделение при Върховния съд на Народна република България другаря Илия Данев Събев, понастоящем член-съдия на Върховния съд.

II. Избират се за членове-съдии във Върховния съд на Народна република България другарите: 1. Васил Иванов Манчев — понастоящем консултант при Върховния съд; 2. Илия Дончев Байчев — понастоящем подпредседател при Софийския окръжен съд; 3. Илия Петков Симов — понастоящем на работа във Върховния пенсионен съвет; 4. Александър Жеков Данчев — понастоящем подпредседател при Софийския окръжен съд, и 5. Кирил Георгиев

Христов — понастоящем консултант при Върховния съд — при условията на чл. 64 от Кодекса на труда.“

Има ли, другари, някой да вземе думата или да направи предложение по това проекторешение, което иска от Народното събрание министърът на правосъдието? — Няма. В такъв случай пристъпваме към гласуване.

Бюрото предлага това проекторешение да се гласува изцяло, общо за всички наведнаж, така както се прочете.

Има ли други предложения? — Няма. Ще гласуваме.

Ония другари народни представители, които са съгласни с проекторешението за освобождаване от длъжност поради преминаване на друга работа Борис Симеонов Бъров, председател на отделение на Върховния съд на Народна република България, моля, да гласуват. Мнозинство. Приема се.

Които са съгласни с проекторешението за избиране на председател на отделение на Върховния съд на Народна република България и членове-съдии на Върховния съд на Народна република България: Васил Иванов Манчев, Илия Дончев Байчев, Илия Петков Симов, Александър Жеков Данчев и Кирил Георгиев Христов — последният при условията на чл. 64 от Кодекса на труда, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Другари народни представители! Ние завършваме с дневния ред на днешното заседание, а заедно с това и с дневния ред на цялата пета редовна сесия на нашето Народно събрание. Предстои тя да бъде закрыта.

Другари и другарки народни представители! Желая да препоръчам на всички народни представители, които ще се завърнат всред своите избиратели, да използват срещите, които ще проведат с тях, за да дадат отчет за нашата работа през петата редовна сесия.

Работата на Народното събрание през петата редовна сесия е от особено важно значение — главно приемането на законопроекта за бюджета на Народна република България за 1956 г.

Другари и другарки народни представители! Вие бяхте свидетели на задълбоченото обсъждане на всички законопроекти, които приехме на настоящата сесия. Трябва да се подчертае специално задълбоченото обсъждане на законопроекта за бюджета на Народна република България за 1956 г., за което даде тон обстоятелствения доклад по бюджета, направен от министъра на финансите. Народните представители ще изгълнят с готовност, смятам аз, своето задължение да дадат макар и кратко изложение пред своите избиратели на всичко, което стана в Народното събра-

ние, където се изнесоха не само постиженията на нашата страна в строителството на социализма, завоювани през 1955 г., но се посочиха и перспективите, които новият бюджет дава за 1956 г. Вярвам вие ще успеете да покажете на нашите избиратели това, за да почувствуват те още по-топло грижите на нашето правителство и на Народното събрание, да послужи всичко това за мобилизиране на трудещите се за все по-големи дела по пътя на социализма, в борбата за подобряване благосъстоянието на трудещите се.

С тия пожелания, другари, закривам петата редовна сесия на Народното събрание. *(Всички народни представители стават прави и продължително ръкопляскат)*

(Закрита в 18 ч. 10 м.)

Подпредседател: Д-р Г. Атанасов

Секретари: { Н. Г. Гаврилова
 { Х. Ил. Мехмедова

Стенограф: Ст. Стоянов